

Brüssel, 7. detsember 2023
(OR. en)

16521/23

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0081(COD)

COMPET 1247
IND 680
MI 1104
BETREG 40
DIGIT 294
ECOFIN 1347
EDUC 474
ENER 684
POLCOM 306
RECH 549
CODEC 2436

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Delegatsioonid

Eelmise dok nr: 16056/23

Komisjoni dok nr: 7613/23 + ADD1

Teema: Ettepanek: määrus, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa nullnetotehnoloogia toodete tootmise ökosüsteemi tugevdamiseks (nullnetotööstuse määrus)
– *Menetluse tulemus*

Delegatsioonidele edastatakse lisas üldise lähenemisviisi tekst eespool nimetatud ettepaneku kohta, mille nõukogu (konkurentsivõime) kinnitas oma 7. detsembri 2023. aasta istungil.

Ettepanek:**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,**

**millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa nullnetotehnoloogia toodete tootmise
ökosüsteemi tugevdamiseks (nullnetotööstuse määrus)**

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eelkõige selle artiklit 114 ja artikli 192 lõiget 1
seoses käesoleva määruse artiklitega 16–18,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust²,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Majanduse ümberkujundamine nullnetoheite suunas põhjustab juba praegu kõikjal maailmas ülisuuri tööstuslikke, majanduslikke ja geopoliitilisi nihkeid, mis muutuvad veelgi nähtavamaks, kui maailm teeb CO₂ heite vähendamisel edusamme.

¹ ELT C 349, 29.09.2023, lk 179.

² ELT C 2023/254, 26.10.2023.

- (1a) Võttes arvesse nullnetotehnoloogiate keerukust ja rahvusvahelist olemust, tekiks juhul, kui kõnealusele tehnoloogiale juurdepääsu tagamiseks võetaks kooskõlastamata riiklikke meetmeid, suur risk moonutada konkurentsi ja killustada ühtset turgu. Liikmesriikide kooskõlastamata meetmed võivad põhjustada turuosaliste suhtes erinevate normide kehtestamist, pakkudes eri liikmesriikides nullnetotehnoloogia tarnetele erineval tasemel juurdepääsu, sealhulgas pakkudes erineval tasemel toetust nullnetotehnoloogia tootmisprojektidele, nähes ette erinevad normid ja kooskõlastamata hankevormid, loamenetluste erinevad protsessid ja kestused, mis takistaksid piiriülest kaubandust liikmesriikide vahel, takistades seega siseturu nõuetekohast toimimist. Seetõttu on vaja luua ühtse turu toimimise kaitseks ühine liidu õigusraamistik, et koos lahendada see keskne probleem, suurendades liidu vastupanuvõimet ja varustuskindlust nullnetotehnoloogiate valdkonnas.

- (1b) Samal ajal on liit võtnud kohustuse kiirendada oma majanduse CO₂ heite vähendamist ja taastuvate energiaallikate ambitsioonikat kasutuselevõttu, et saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus või kasvuhoonegaaside nullnetoheide (heide pärast sidumise mahaarvamist). See eesmärk on Euroopa rohelise kokkuleppe ja ajakohastatud ELi tööstusstrateegia keskmes ning kooskõlas Pariisi kokkuleppe³ alusel võetud liidu kohustusega võtta üleilmseid kliimameetmeid. Kliimaneutraalsuse eesmärgi saavutamiseks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1119⁴ seatud siduv liidu kliimaeesmärk vähendada heite netokogust 1990. aasta tasemega võrreldes 2030. aastaks vähemalt 55 %. Kavandatud paketi „Eesmärk 55“⁵ siht on saavutada liidu 2030. aasta kliimaeesmärk ning sellega muudetakse ja ajakohastatakse asjakohaseid liidu õigusakte.
- (1c) Lisaks sellele on teatistes „Rohelise kokkuleppe tööstuskava kliimaneutraalsuse ajastuks“⁶ ette nähtud terviklik lähenemine puhta energia tehnoloogia laiema kasutuselevõtu toetamiseks, mis põhineb neljal sambal. Esimese samba eesmärk on luua regulatiivne keskkond, mis lihtsustab lubade väljastamist uutele nullnetotehnoloogia tootmis- ja koosteüksustele ning hõlbustab ka liidu nullnetotööstuse laiemat kasutuselevõttu. Kava teise samba eesmärk on suurendada investeeringuid nullnetotehnoloogia tootmisse ja selle rahastamist. Kolmas sammas käsitleb ülemineku elluviimiseks vajalike oskuste arendamist ja oskustöölise arvu suurendamist puhta energia tehnoloogia sektoris. Neljas sammas keskendub kaubandusele ja kriitilise tähtsusega toorainete tarneahela mitmekesistamisele. See hõlmab kriitilise tähtsusega toorainete rühma loomist, kes teeb koostööd samade põhimõtetega partneritega, et ühiselt tugevdada tarneahelaid ning mitmekesistada kriitilise tähtsusega sisendite allikaid, et mitte hankida neid ainult ühelt tarnijalt.

³ Nõukogu 5. oktoobri 2016. aasta otsus (EL) 2016/1841 Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Pariisi kokkuleppe Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta (ELT L 282, 19.10.2016, lk 4).

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1).

⁵ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „„Eesmärk 55“: ELi 2030. aasta kliimaeesmärgi saavutamine teel kliimaneutraalsuseni“ COM(2021) 550, 14.7.2021.

⁶ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Rohelise kokkuleppe tööstuskava kliimaneutraalsuse ajastuks“ (COM(2023) 62 final, 1.2.2023).

- (2) Ühtne turg tagab sobiliku keskkonna, et saada vajaliku ulatuse ja kiirusega piiriülene juurdepääs tehnoloogiatele, mida on vaja liidu kliima- ja energiaeesmärkide saavutamiseks. Tee kliimaneutraalsuseni annab häid võimalusi laiendada liidu nullnetotööstust, kasutada ühtse turu tugevaid külgi, edendades investeeringuid tehnoloogiatesse, mis võimaldavad vähendada meie majandussektorite CO₂ heidet, energiavarustusest transpordi, hoonete ja tööstuseni. Euroopa Liidu tugev nullnetotööstus võib aidata märkimisväärselt kaasa liidu kliima- ja energiaeesmärkide tulemuslikule saavutamisele ning toetada muid roheline kokkuleppe eesmärke, kaitstes ja luues samal ajal kvaliteetseid töökohti ja majanduskasvu.
- (7) 2030. aasta kliima- ja energiaeesmärkide saavutamiseks tuleb energiatõhusus seada esikohale. Energia säästmine on kõige odavam, ohutum ja puhtam viis neid eesmärke saavutada. Energiatõhususe esikohale seadmine on ELi energiapoliitika üldpõhimõte ja see on oluline nii poliitika praktilisel kohaldamisel kui ka investeerimisotsustes. Seega on ülioluline suurendada liidu selliste energiatõhusate tehnoloogiate (nt soojuspumbad, kaugkütte- ja kaugjahutus- ning tarkvõrgu tehnoloogia) tootmise võimsust, mis aitavad ELil vähendada ja piirata oma energiatarbimist.

- (8) Liidu CO₂ heite vähendamise eesmärgid, energiavarustuskindlus, energiasüsteemi digitaliseerimine ja elektripõhise nõudluse suurendamine, näiteks liikuvuses, ning vajadus täiendavate ja kiiremate laadimispunktide järele eeldavad Euroopa Liidu elektrivõrkude ülisuurt laiendamist nii ülekande kui ka jaotuse tasandil. Ülekande tasandil on vaja alaliskõrgepingesüsteeme, muu hulgas avamere taastuveni energiaga ühendamiseks, jaotuse tasandil tugineb elektrienergia pakkujate ühendamine ja nõudluspoolse paindlikkuse haldamine investeringutele innovatiivsesse võrgutehnoloogiasse, nt elektrisõidukite nutilaadimine, energiatõhususe suurendamine, tööstuse automatiseerimine ja kontrollid, nutikas mõõtetaristu ja kodune energiajuhtimissüsteem. Elektrivõrk peab toimima koos paljude osaliste ja seadmetega, tuginedes üksikasjalikule kindlaksmääratud jälgitavusele ning seega andmete kättesaadavusele, et võimaldada paindlikkust, arukat laadimist ning arukaid hooneid tarkvõrkudega, tänu millele on võimalik tarbimiskaja ja taastuveni energia kasutuselevõtt. Nullnetotehnoloogiate Euroopa Liidu võrku ühendamiseks on vaja märkimisväärselt suurendada elektrivõrkudega seotud tootmisvõimalusi sellistes valdkondades nagu mere- ja maismaakaablid, alajaamad ja trafod.
- (9) Seepärast on vaja täiendavaid poliitilisi jõupingutusi, et parandada turutingimusi selliste tehnoloogiate jaoks, mis on kaubanduslikult kättesaadavad, ning samuti nullnetotehnoloogiate varustuskindlust ja nende tarneahelaid, vähendada turu killustatust ning kaitsta ja tugevdada liidu energiasüsteemi üldist vastupanu- ja konkurentsivõimet, omades samal ajal head potentsiaali kiireks laiemaks kasutuselevõtuks, et aidata kaasa liidu 2030. aasta kliimaeesmärgi saavutamisele. See hõlmab juurdepääsu oma klassi parimate kütuste ohutule ja kestlikule allikale, nagu on märgitud komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2022/1214 põhjenduses 8.

- (10) 2030. aasta eesmärkide saavutamiseks tuleb pöörata erilist tähelepanu teatavatele, strateegiliseks loetavatele nullnetotehnoloogiatele, võttes muu hulgas arvesse nende märkimisväärset panust 2050. aastaks kliimaneutraalsuse saavutamisse. Nimetatud strateegilistel nullnetotehnoloogiatel on määrav osa liidu avatud strateegilises autonoomias; sellega tagatakse kodanikele juurdepääs puhtale, taskukohasele ja kindlale energiale. Võttes arvesse selliste tehnoloogiate rolli, peaks nende loamenetlus olema lihtsustatud ja tõhus, sellele tuleks omistada riiklike õigusaktide alusel suurim võimalik riiklik tähtsus ja vajalik oleks täiendav toetus, et kaasata investeringupõhist ühisrahastust, järgides endiselt loodusdirektiivide ja Århusi konventsiooni kohaseid ELi ja rahvusvahelisi kohustusi. Strateegilised nullnetotehnoloogiad peaksid olema kaubanduslikult kättesaadavad nullnetotehnoloogiad, neil peaks olema hea potentsiaal kiireks laiemaks kasutuselevõtuks ja need peaksid olema jõudnud vähemalt tehnoloogilise valmiduse tasemeni 8. Sellised tehnoloogiad peaksid tugevdama tarneahelate varustuskindlust liidus, aidates samal ajal kaasa liidu CO₂ heite vähendamise eesmärkide saavutamisele ja parandades ühtse turu toimimist.
- (10a) Strateegiliste nullnetotehnoloogiate loetelu hõlmab ka tehnoloogiaid, mida kõik liikmesriigid ei aktsepteeri puhta ja kindla energia allikana. See on kooskõlas nende õigusega otsustada erinevate energiaallikate valiku ja oma energiavarustuse üldise struktuuri ning samuti tööstuspoliitika üle. Nimetatud õiguste kaitsmise eesmärgil ei piira strateegiliste tehnoloogiate loetelu rahaliste vahendite eraldamist praeguse mitmeaastase finantsraamistiku (2021–2027) alusel, eelkõige seoses liidu rahastatavate energiatehnoloogiatega seoses eraldatud vahendite rahastamiskõlblikkuse ja toetuse andmise kriteeriumide osas, hõlmates ka HKSi lubatud heitkoguse ühikute kaudu rahastatut või EIP poolset rahastamist. Samuti ei peaks liikmesriik olema kohustatud lugema strateegiliseks selliseid projekte, millega toetatakse sellise tehnoloogia väärtusahelat, mida asjaomane liikmesriik oma energiaallikate jaotuse osana ei aktsepteeri.
- (11) Liidu tulevase energiasüsteemi vastupanuvõime tagamiseks tuleks laiemat kasutuselevõttu rakendada kõnealuste tehnoloogiate kogu tarneahelas täielikus sidususes ja vastastikusel täiendavuses [kriitilise tähtsusega toorainete määrusega] ja kiibimäärusega.

- (11-b) Käesolev määrus peaks täiendama [kriitilise tähtsusega toorainete määrust], keskendudes selliste nullnetotehnoloogiate tootmisele, mis on lõpptooted, põhikomponendid ja nende tootmiseks kasutatavad konkreetsed masinad. [Kriitilise tähtsusega toorainete määru] keskendutakse selle asemel tarneahela eelnevale etapile, eelkõige kriitilise tähtsusega toorainetele ning nende kaevandamisele, töötlemisele ja ringlussevõtule. Need on hädavajalikud paljude strateegiliste sektorite jaoks, sealhulgas nullnetotööstuse, digitööstuse, lennundus- ja kaitsesektori jaoks. Järgides sama – ärimudeli edendamise, ajakohastamise ja piisavate oskuste tagamise – loogikat, toimivad käesolev määrus ja [kriitilise tähtsusega toorainete määrus] koos, et luua liidus regulatiivse toetuse koostmõju kogu nullnetotehnoloogia tootmise tarneahelas. Käesolevas määru selgitatakse, et see hõlmab ka töödeldud materjale, mis kujutavad endast nullnetotehnoloogiate olulist komponenti, välja arvatud kriitilise tähtsusega toorained, mis kuuluvad [kriitilise tähtsusega toorainete määru] kohaldamisalasse.
- (11-a) Nullnetotehnoloogiate tootmiseks oluliste lõpptoodete ja konkreetsete komponentide mittetäielik loetelu on esitatud X lisas; need hõlmavad lõpptooteid ja nende komponente, mida äriühing toodab ja millega ta äriühing kaupleb, ja nende hulka kuuluvad töödeldud materjalid, kuid ei kuulu toorained, mis on hõlmatud [kriitilise tähtsusega toorainete määru]. Integreeritud tootmisrajatiste puhul, mis hõlmavad nii [kriitilise tähtsusega toorainete määru] kui ka käesoleva määru kohaldamisalasse kuuluvate materjalide tootmist, peaks rajatise lõpptoo olema see, mille alusel määratakse kindlaks millise määru kohaldamisalasse see rajatis kuulub. X lisaga hõlmamata konkreetsed komponendid ja masinad võivad siiski kuuluda käesoleva määru kohaldamisalasse juhul, kui projektiarendaja suudab riigi pädevale asutusele esitatud tõendite, näiteks turu-uuringute või väljaostulepingute põhjal tõendada, et konkreetseid komponente või masinaid kasutatakse peamiselt nullnetotehnoloogiate tootmiseks; siia hulka ei kuulu kriitilise tähtsusega toorained, mis kuuluvad kriitilise tähtsusega toorainete määru kohaldamisalasse.

(11a) Selleks et lahendada varustuskindlusega seotud probleemid, toetades samal ajal liidu energiasüsteemi vastupanuvõimet ning CO₂ heite vähendamise ja ajakohastamise jõupingutusi, tuleb laiendada nullnetotehnoloogia tootmise võimsust liidus. Liidul tuleb tagada, et fotogalvaaniliselt saadud päikeseenergia tehnoloogiate tootjate regulatiivne keskkond võimaldab neil suurendada oma konkurentsieelist ja parandada varustuskindluse väljavaateid, seades eesmärgiks jõuda fotogalvaanilise päikeseenergia väärtusahelas 2030. aastaks vähemalt operatiivse tootmisvõimsuseni 30 gigavatti kooskõlas Euroopa fotogalvaanikatööstuse ühenduse seatud eesmärkidega, mida toetatakse ELi päikeseenergia strateegia⁷ alusel. Liidul tuleb tagada, et tuuleenergia ja soojuspumpade tehnoloogiate tootjate regulatiivne raamistik võimaldab neil suurendada oma konkurentsieelist ja säilitada või suurendada oma praegust turuosa sellel kümnendil kooskõlas liidu tehnoloogia kasutuselevõtu prognoosidega, mis vastavad liidu 2030. aasta energia- ja kliimaeesmärkidele⁸. Sellest tulenev liidu tootmisvõimsus on 2030. aastal tuuleenergia puhul vähemalt 36 GW ja soojuspumpade puhul vähemalt 31 GW. Liidu akude ja elektrolüüsiseadmete tootjad peavad leidma regulatiivse keskkonna, mis võimaldab neil kindlustada oma tehnoloogilise juhtpositsiooni ja aitab aktiivselt neid turge kujundada. Akutehnoloogiate puhul tähendab see panustamist Euroopa akuliidu eesmärkide saavutamisse ning sihti, et liidu akutootjad katavad 2030. aastaks peaaegu 90 % liidu igaaastasest akude vajadusest, mis tähendab, et liidu tootmisvõimsus peab olema vähemalt 550 GWh. ELi elektrolüüsiseadmete tootjate puhul on kavas „REPowerEU“ prognoositud, et liidus toodetakse 2030. aastaks 10 miljonit tonni saastevaba vesinikku ja sellist vesinikku imporditakse kuni 10 miljonit tonni.

⁷ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi päikeseenergia strateegia“ (SWD(2022) 148 final, 18.5.2022).

⁸ Kooskõlas eesmärkidega, mis on sätestatud kavas „REPowerEU“ (COM(2022) 230 final) ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokumendis „Tegevuskava „REPowerEU“ rakendamine: investeerimisvajadused, vesinikusektori edendamise algatus ja biometaani eesmärkide saavutamine“. Lisatud dokumendile: komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Kava „REPowerEU““ (SWD(2022) 230 final, 18.5.2022).

Selleks et ELi tehnoloogiline juhtpositsioon annaks juhtpositsiooni ka kaubanduse valdkonnas, mida on toetatud komisjoni ja Euroopa saastevaba vesiniku liidu elektrolüüsiseadmeid käsitleva ühisdeklaratsiooniga, tuleks ELi elektrolüüsiseadmete tootjatel võimaldada veelgi suurendada oma tootmisvõimsust, mille tulemusena jõuab paigaldatud elektrolüüsiseadmete kasutatav koguvõimsus 2030. aastaks vähemalt 100 GW vesinikuenergiani.

Liidu lennuki- ja laevakütuste tootjad peavad edasi arendama ja tootma säästvaid alternatiivkütuseid ning laiendama nende kasutuselevõttu, et aidata märkimisväärselt kaasa transpordisektori kasvuhoonegaaside heite vähendamisele 90 % võrra 2050. aastal ning täita [ReFuel EU Aviation / Fuel EU Maritime] sätestatud kohustusi. Seda toetab tugevalt ka taastuvate ja vähese CO₂ heitega kütuste väärtusahela tööstusliit. EL peab tagama, et õiguskeskond ja toetusraamistik säästvate lennunduses ja laevanduses kasutatavate alternatiivkütuste tehnoloogia tootjate jaoks võimaldab neil suurendada oma tootmisvõimsust kogu kütuste väärtusahela ulatuses alates lähteaine kogumisest ja tarnimisest kuni segamiseni, sealhulgas muundamis- ja rafineerimisvõimsust.

- (11b) Võttes arvesse kõiki neid eesmärke ning samuti seda, et tarneahela teatavate elementide puhul (nt inverterid, päikeseelemendid, plaadid ja valuplokid fotogalvaaniliselt saadud päikeseenergia puhul või katoodeid ja anodeid akude puhul) on tootmise võimsus liidus väike. Selleks et aidata vähendada sõltuvust impordist ja haavatavust ning tagada liidu kliima- ja energiaeesmärkide saavutamine, esitatakse Euroopa Liidus strateegiliste nullnetotehnoloogia toodete tootmise üldine võrdlusalus, püüdes samal ajal liikuda sarnase võrdlusaluse suunas nullnetotehnoloogiate puhul. Liidu nullnetotehnoloogiate aastase võimsuse eesmärk peaks olema jõuda strateegiliste nulltehnoloogiate puhul tervikuna 2030. aastaks üldise iga-aastase tootmise võrdlusaluseni, milleks on vähemalt 40 % aastasest kasutusvajadusest, või selle lähedale.

- (11d) Samal ajal suurendavad nullnetotehnoloogia tooted liidu puhta energia vastupanuvõimet ja varustuskindlust. Puhta energia varustuskindlus on majandusarengu, avaliku korra ja julgeoleku eeltingimus. Nullnetotehnoloogia tooted toovad kasu ka muudele strateegiliselt olulistele majandussektoritele, näiteks põllumajandusele ja toidutootmisele, andes juurdepääsu puhtale energiale ja masinatele konkurentsivõimeliste hindadega ning aidates seeläbi tagada kestlikult ELi toiduga kindlustatus ning pakkuda suuremat turustusvõimalust bioloogilistele alternatiividele ringmajanduse abil. Samamoodi väljendub liidu kliimaeesmärkide täitmine nii majanduskasvus kui ka sotsiaalses heaolus.
- (11e) Selleks et säilitada konkurentsivõimet ja vähendada praegust strateegilist impordist sõltuvust peamiste nullnetotehnoloogia toodete ja nende tarneahelate puhul, vältides samal ajal uute sõltuvuste tekitamist, peab liit jätkuvalt tugevdama oma nullnetotööstuse baasi ning muutuma konkurentsivõimelisemaks ja innovatsioonisõbralikumaks. Liit peab tagama, et tootmisvõimsust oleks võimalik kiiremini, lihtsamini ja prognoositavamal moel suurendada, vähendades samal ajal halduskoormust ja kõrvaldades piiriüleseid takistused.
- (11f) Selleks et nullnetotehnoloogia tootmisprojekte saaks võimalikult kiiresti kasutusele võtta või võimalikult kiiresti laiendada, et tagada liidu nullnetotehnoloogia varustuskindlus, on oluline tagada planeerimise tõhusus ja investeerimiskindlus, hoides projektiarendajate halduskoormuse miinimumtasemel. Seetõttu tuleks liikmesriikide nullnetotehnoloogia tootmisprojektide loamenetlusi lihtsustada, tagades samal ajal, et kõnealused projektid on ohutud, turvalised, keskkonnakestlikud ning vastavad keskkonna-, sotsiaal- ja ohutusnõuetele. Liidu keskkonnanalaste õigusaktidega on sätestatud ühtsed tingimused riiklikele lubade andmise menetlustele ja sisule, et tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse.

Strateegilise nullnetotehnoloogia projekti staatuse andmine ei tohiks piirata asjaomastele projektidele lubade andmise tingimusi, sh neid, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2011/92/EL,⁹ nõukogu direktiivis 92/43/EMÜ,¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2000/60/EÜ,¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2012/18/EÜ,¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2004/35/EÜ¹³ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2010/75¹⁴.

- (11g) Samal ajal õhonestab riiklike loamenetluste prognoosimatus, keerukus ja vahel liigne pikkus investeerimiskindlust, mida on vaja nullnetotehnoloogia tootmisprojektide tulemuslikuks arendamiseks. Sellest lähtuvalt peaksid liikmesriigid kasutama lubade andmise menetluse tulemusliku rakendamise ja kiirendamise tagamiseks lihtsustatud ja tõhusaid loamenetlusi. Lisaks sellele tuleks strateegilisi nullnetotehnoloogia projekte käsitada riiklikul tasandil kiireloomulistena ja seega tuleks neile anda eelisstaatus, kui riiklikus õiguses on sellised kiireloomulised menetlused ette nähtud ja selleks sätestatud ulatuses kõigis nendega seotud kohtu- ja vaidluste lahendamise menetlustes, takistamata pädevatel asutustel lihtsustada lubade väljastamist muude nullnetotehnoloogia tootmisprojektide jaoks, mis ei ole strateegilised nullnetotehnoloogia projektid, või üldisemalt.

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiiv 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (ELT L 26, 28.1.2012, lk 1).

¹⁰ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7).

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1).

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta direktiiv 2012/18/EL ohtlike ainetega seotud suurõnnetuse ohu ohjeldamise ning nõukogu direktiivi 96/82/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta.

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/35/EÜ keskkonnavastutusest keskkonnakahjustuste ärahoidmise ja parandamise kohta (ELT L 143, 30.4.2004, lk 56).

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta direktiiv 2010/75/EL tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) (uuesti sõnastatud) (ELT L 334, 17.12.2010, lk 17).

- (11h) Võttes arvesse nende rolli liidu nullnetotehnoloogia varustuskindluse tagamisel ja panust liidu avatud strateegilisse autonoomiasse ning rohe- ja digipöördesse, peaksid lubade väljastamise eest vastutavad asutused käsitama strateegilisi nullnetotehnoloogia projekte avalikku huvi pakkuvate projektidena. Lähtuvalt juhtumipõhisest hindamisest võib vastutav lube väljastav asutus järeldada, et projektist tulenev avalik huvi on olulisem looduse ja keskkonna kaitsega seotud avalikust huvist ning seega võib projekti elluviimist lubada, tingimusel et kõik direktiivis 2000/60/EÜ, direktiivis 92/43/EMÜ ja direktiivis 2009/147/EÜ¹⁵ või [looduse taastamise määruses] sätestatud tingimused on täidetud.
- (11i) Selleks et vähendada keerukust ning suurendada tõhusust ja läbipaistvust, peaksid nullnetotehnoloogia projektide arendajad saama suhelda ühe määratud kontaktpunktiga, kes vastutab kogu loamenetluse hõlbustamise ja koordineerimise eest ning hõlbustama tervikotsuse tegemist kohaldatava tähtaja jooksul. Selleks peaksid liikmesriigid määrama ühe või mitu ühtset kontaktpunkti. Kui liikmesriik otsustab määrata rohkem kui ühe kontaktpunkti, peaks ta andma projektiarendajatele selget teavet selle kohta, milline kontaktpunkt millise arendaja projekti eest vastutab. Liikmesriik peaks otsustama, kas määratud kontaktpunkt peaks olema ka see asutus, kes teeb loa andmise otsuseid või mitte. Määratud kontaktpunkt peaks vähemalt teavitama projektiarendajaid tervikotsusest. Olenevalt liikmesriigi riiklikust ülesehitusest võib olla võimalik delegeerida määratud kontaktpunkti ülesandeid samadel tingimustel mõnele teisele kas kohaliku, piirkondliku või riikliku tasandi asutusele.

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7–25).

- (11j) Selleks et tagada selgus, kas strateegilistele nullnetotehnoloogia projektidele võib lube väljastada, peaksid liikmesriigid tagama, et loamenetlusega seotud mis tahes vaidlused lahendatakse piisavalt kiiresti. Selleks peaksid liikmesriigid tagama, et taotlejatel ja projektiarendajatel on juurdepääs lihtsale vaidluste lahendamise menetlusele ning strateegilisi nullnetotehnoloogia projekte käsitletakse kiireloomuliselt kõigis nendega seotud kohtumenetlustes ja vaidluste lahendamise menetlustes, austades samal ajal kaitseõigusi, kui riiklikus õiguses on sellised kiireloomulised menetlused ette nähtud, ja selleks sätestatud ulatuses.
- (11k) Selleks et ettevõtted ja projektiarendajad, sh piiriüleste projektide arendajad saaksid siseturust otsest kasu, ilma et neile tekiks põhjendamatu täiendav halduskoormus, on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2018/1724,¹⁶ millega luuakse ühtne digivärv, sätestatud üldeskirjad siseturu toimimisega seotud teabe, menetluste ja abiteenuste veebipõhiseks pakkumiseks. Teavet, mis tuleb esitada määratud kontaktpunkti kaudu riigi pädevatele asutustele käesoleva määrusega hõlmatud loamenetluse osana, käsitletakse määruse (EL) 2018/1724 I lisas pärast selle muutmist käesoleva määrusega, ning sellega seotud menetlused on esitatud selle II lisas, tagamaks et projektiarendajad saaksid täielikult kasutada veebipõhiseid menetlusi ja andmete ühekordse küsimise põhimõtte kohase tehnilise süsteemi teenuseid. Määratud kontaktpunktid, kes tegutsevad käesoleva määruse alusel ühtse kontaktpunktina, kantakse määruse (EL) 2018/1724 III lisa abi- ja probleemilahendamisteenuste pakkuja teetelli.

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1724, millega luuakse ühtne digivärv teabele ja menetlustele ning abi- ja probleemilahendamisteenustele juurdepääsu pakkumiseks ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1024/2012 (ELT L 295, 21.11.2018, lk 1).

- (111) Nullnetotehnoloogia tootmisprojektid läbivad pikaajalise ja keeruka loamenetluse, mis kestab olenevalt liikmesriigist, tehnoloogiast ja väärtusahela segmendist 2–7 aastat. Võttes arvesse vajalike investeeringute suurust, eelkõige gigatehase suuruses projektide puhul, mis on vajalikud oodatava mastaabisäästu saavutamiseks, põhjustavad vajakajäämised lubade väljastamisel täiendava ja sageli kahjustava tõkke liidus nullnetotehnoloogia tootmise võimsuse suurendamiseks. Selleks et tagada projektiarendajatele ja muudele investoritele nullnetotehnoloogia tootmisprojektide aktiivsemaks arendamiseks vajalik kindlus ja selgus, peaksid liikmesriigid tagama, et selliste projektide loamenetlus ei ületa eelnevalt kindlaks määratud tähtaegu. Strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide puhul ei tohiks loamenetlus olla pikem kui 12 kuud rajatiste puhul, mille aastane võimsus on 1 GW või rohkem, ning üheksa kuud alla 1 GW aastase võimsusega rajatiste puhul. Kõigi muude nullnetotehnoloogia tootmisprojektide puhul ei tohiks loamenetlus olla pikem kui 18 kuud üle 1 GW aastase võimsusega rajatiste puhul ning 12 kuud alla 1 GW aastase võimsusega rajatiste puhul. Kui nullnetotehnoloogia projektide, nt võrkude ning süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise või süsinikdioksiidi kogumise ja utiliseerimise tehnoloogia puhul ei ole gigavattides toodangu mõõtmine asjakohane, siis tuleks kohaldada eespool nimetatud tähtaegade ülempiiri. Keskkonnamõju hindamise direktiivi (2011/92/EL) kohase keskkonnamõju hindamise esimese etapi, mis seisneb keskkonnamõju hindamise aruande koostamises, teostab sageli peamiselt projektiarendaja. Seetõttu ei tohiks seda etappi integreerida liikmesriikide jaoks siduvatesse ajakavadesse, nagu on osutatud loamenetluses. Lisaks peaks liikmesriikidel olema kavandatud projekti olemuse, keerukuse, asukoha või suurusega seotud erandjuhtudel tähtaegu võimalik pikendada. Sellised erandjuhud võivad hõlmata ettenägematuid asjaolusid, mis tingivad vajaduse lisada või lõpule viia projektiga seotud keskkonnamõju hindamised, või viivitusi, mis on tingitud sundvõõrdandamisprotessist, kui see on nõutav.

- (11m) Võttes arvesse strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide olulisust liidu energiavarustuse jaoks, tuleks teatavad halduslikud piirangud osaliselt tühistada või neid tuleks projektide kiiremaks rakendamiseks lihtsustada.
- (11n) Liidu õiguse alusel nõutud keskkonnamõju hindamised ja keskkonnaload, sh vee, pinnase, õhu, ökosüsteemide, elupaikade, elurikkuse ja linnustiku valdkonnas, on nullnetotehnoloogia tootmisprojektide loamenetluse olemuslik osa ning hädavajalik kaitsemeede, et tagada negatiivse keskkonnamõju vältimine või minimeerimine. Siiski tuleks keskkonnakaitse taset langetamata kasutada kõiki võimalusi nõutavate hindamiste ja lubade väljastamise lihtsustamiseks, et tagada nullnetotehnoloogia tootmisprojektide loamenetluse prognoositavus ja õigeaegsus. Sellega seoses tuleks tagada, et vajalikud hindamised koondatakse põhjendamatute kattumiste vältimiseks ning et projektiarendajad ja vastutavad asutused lepivad enne hindamist selgesõnaliselt kokku kooshindamise ulatuses, et vältida tarbetuid järelmeetmeid.
- (11o) Nullnetotehnoloogia tootmisprojektide kasutuselevõttu võivad tõkestada vastuolud maakasutuses. Hästi läbimõeldud kavad, sh ruumiline planeerimine ja detailplaneering, milles võetakse arvesse nullnetotehnoloogia tootmisprojektide rakendamise potentsiaali, koostatakse üldsuse osalemise kaudu, mille jaoks hinnatakse võimalikku keskkonnamõju, ja need võivad aidata tasakaalustada avalikku huvi ja ühishüve, vähendades vastuolude tekkimise võimalust ja kiirendades nullnetotehnoloogia tootmisprojektide kestlikku rakendamist liidus. Seepärast tuleks vastutavaid riiklikke, piirkondlikke ja kohalikke ametiasutusi julgustada lisama kavade väljatöötamisel, kui see on asjakohane, nendesse sätteid nullnetotehnoloogia tootmisprojektide, sealhulgas strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide kohta.

- (11oa) Liikmesriigid võiksid kasutada ka muid poliitikavahendeid, et toetada nullnetotehnoloogiate ja strateegiliste nullnetotehnoloogiate tootmist konkreetsetes geograafilistes piirkondades. Need poliitikavahendid võivad muu hulgas hõlmata nullnetotehnoloogia tootjate klasterdamist, loamenetluse kiirendamist, nullnetotehnoloogia katserajatiste loomist, regulatsiooni testkeskkondade võimaldamist, piiriülese koostöö toetamist, elektrivõrkude ühendamise hõlbustamist, füüsilist ja digitaristut ning puhast energiat. Nende vahendite kindlaksmäärajad peaksid olema riiklikud või kohalikud ametiasutused ning need võiks määrata kas uute alade või olemasolevate tööstusobjektide jaoks.
- (11p) Samuti on vaja ette näha meetmed, et täita liidu eesmärk saavutada 2030. aastaks aastane kasutatav CO₂ sisestusvõimekus 50 miljonit tonni, toetades seeläbi Euroopa tööstuse CO₂ heite vähendamist ja võideldes kliimamuutuste vastu.
- (13) Tööstuse jaoks süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise lahenduste väljatöötamist takistab ebapiisav kooskõlastamine. Kuigi ELi heitkogustega kauplemise süsteemi kasvav CO₂ hinnastiimul ajendab tööstust CO₂ heite kogumisse investeerima ja muudab need investeeringud majanduslikult elujõuliseks, tekib märkimisväärne risk, et nad ei pääse ligi lubatud maapõues asuvale säilitamiskohale. Samas tekivad esimestesse CO₂ säilitamiskohtadesse investeerijatele esialgsed kulud nende kindlakstegemiseks, arendamiseks ja hindamiseks juba enne seda, kui nad saavad esitada taotluse õigusaktide kohase säilitamisloa saamiseks. Läbipaistvus CO₂ potentsiaalse säilitamisvõimsuse kohta, lähtudes asjasse puutuvate alade geoloogilisest sobilikkusest ja kõigist olemasolevatest geoloogilistest andmetest, sealhulgas toor- ja mudelandmetest, eelkõige süsivesinike tootmiskohtade uurimisest, võib aidata turu korraldajatel oma investeeringuid planeerida. Liikmesriigid peaksid konfidentsiaalsust, riiklikku julgeolekut ja äriliselt tundlikke küsimusi ning eraviisiliselt loodud ja eraomandis olevate andmete eest antavat piisavat hüvitist arvesse võttes tegema need andmed üldsusele kättesaadavaks ja teatama korrapäraselt tulevikuperspektiivi arvesse võttes CO₂ säilitamiskohtade arendamisel tehtud edusammudest ning vastavatest vajadustest eespool käsitletud sisestusvõimekuse ja säilitusvõimsuse järele, et saavutada ühiselt kogu liidu CO₂ sisestusvõimekuse eesmärk. Need läbipaistvuskohustused ei piira liikmesriikide õigust mitte lubada või piirata CO₂ säilitamisvõimsuse kasutuselevõttu oma territooriumil.

- (13a) Selleks et vältida kasutuskõlbmatuid varasid ja tagada, et prognoositud sisestusvõimekus toob kaasa CO₂ heite vähenemise, tunnistatakse, et 2030. aastaks tuleb luua täielikud ja individuaalsed CO₂ kogumise ja säilitamise väärtusahelad, sealhulgas kogumine, transport ja säilitamine, tehes seda asjakohaste normidega, millega tagatakse konkurents ja avatud juurdepääs.
- (14) Peamine kitsaskoht süsinikdioksiidi kogumisse tehtavate investeeringute puhul, mis on tänapäeval majanduslikult üha elujõulisemad, on tegutsevate CO₂ säilitamiskohtade kättesaadavus Euroopas, mis on direktiiviga 2003/87/EÜ kehtestatud stiimulite alus. Tehnoloogia laiemaks kasutuselevõtuks ja peamiste tootmisvõimsuste suurendamiseks peab EL töötama välja tulevikku suunatud püsivate süsinikdioksiidi maapõues säilitamise kohtade pakkumise, mis on lubatud vastavalt direktiivile 2009/31/EL,¹⁷ samuti CO₂ transpordi taristu. Kui määrata kindlaks liidu eesmärk saavutada 2030. aastaks 50 miljonit tonni igal aastal kasutatavat CO₂ sisestusvõimekust kooskõlas 2030. aastaks vajaliku eeldatava mahuga ning võtta arvesse äriühinguid, mis tegutsevad peamiselt sellistes liikmesriikides, kus on õiguslike, geoloogiliste, geograafiliste, tehniliste või turupiirangute tõttu väga piiratud säilitamisvõimsus, saavad asjaomased sektorid kooskõlastada oma investeeringuid Euroopa CO₂-neutraalse transpordi ja säilitamise väärtusahelasse, mida tööstusharud saavad kasutada oma tegevuse CO₂ heite vähendamiseks. See algne kasutuselevõtt toetab ka edasist CO₂ säilitamist 2050. aastani. Komisjoni prognooside kohaselt võib liidul tekkida 2050. aastaks vajadus koguda aastas kuni 550 miljonit tonni CO₂, et saavutada nullnetoheite eesmärk,¹⁸ sh süsinikdioksiidi sidumiseks. See esimene tööstusliku ulatusega säilitamisvõimsuse eesmärk vähendab riski, mis tekib investeerimisel CO₂ heite kogumisse kui kliimaneutraalsuse saavutamise olulisse vahendisse. Kui see nõue kaasatakse EMP lepingusse, siis kohandatakse vastavalt liidu eesmärki saavutada 2030. aastaks aastane kasutatav CO₂ sisestusvõimekus 50 miljonit tonni.

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/31/EÜ, milles käsitletakse süsinikdioksiidi geoloogilist säilitamist ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 85/337/EMÜ ja direktiive 2000/60/EÜ, 2001/80/EÜ, 2004/35/EÜ, 2006/12/EÜ, 2008/1/EÜ ning määrust (EÜ) nr 1013/2006 (EMPs kohaldatav tekst) (ELT L 140, 5.6.2009, lk 114).

¹⁸ Põhjalik analüüs, mis toetab komisjoni teatist „Puhas planeet kõigi jaoks. Euroopa pikaajaline strateegiline visioon, et jõuda jõuka, nüüdisaegse, konkurentsivõimelise ja kliimaneutraalse majanduseni“ (COM(2018) 773 final).

- (15) Määrates kindlaks 2030. aasta liidu eesmärgi saavutamisele kaasa aitavad CO₂ säilitamiskohad ja nende transporditaristu liidu strateegiliste nullnetotehnoloogia projektidena, saab kiirendada ja lihtsustada selliste CO₂ säilitamiskohtade arendamist ning tööstuse suuremat nõudlust säilitamiskohtade järele saab suunata kõige kulutõhusamate kohtade poole. Oma kasuliku tootmisaja lõppu on jõudnud üha enam ammenduvaid gaasivälju ja naftamaardlaid, mille saaks muuta ohututeks CO₂ säilitamiskohtadeks. Lisaks sellele on nafta- ja gaasitööstus kinnitanud oma pühendumist energiasüsteemi ümberkujundamisele ning neil on varad, oskused ja teadmised, mida on vaja täiendavate säilitamiskohtade uurimiseks ja arendamiseks. Selleks et saavutada liidu eesmärk, milleks on aastane kasutatav CO₂ sisestusvõimekus 50 miljonit tonni 2030. aastaks, tuleks väärtusahelal põhinevat lähenemisviisi edendada nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil võetavate meetmetega, mille eesmärk on hõlbustada ELi nafta- ja gaasitootmise loa omanikel vajalike investeeringute tegemist ja elujõuliste ärimudelite arendamist kogu CO₂ väärtusahela jaoks [...]. Eesmärgiga tagada õigel ajal kogu liidus CO₂ säilitamiskohtade kulutõhus arendamine kooskõlas ELi sisestusvõimekuse eesmärgiga, peaksid ELi nafta- ja gaasitootmise loa omanikud panustama selle eesmärgi saavutamisse proportsionaalselt oma nafta ja gaasi tootmise võimsusega, tagades paindlikkuse teha koostööd kolmandate isikutega ja võtta arvesse nende muud panust.
- (21a) Võttes arvesse, et mõnes liikmesriigis reguleeritud üksuste kohustusi katvat säilitamisvõimsust juba arendatakse, võivad need liikmesriigid taotleda, et komisjon teeks erandi üksustele, kes on kohustatud andma oma panuse, et saavutada liidu eesmärk, milleks on aastane kasutatav CO₂ sisestusvõimekus 50 miljonit tonni 2030. aastaks. See erand vabastaks üksused nende individuaalsest, selle eesmärgi saavutamisse antavast panusest, kui iga-aastane CO₂ sisestusvõimekus kõnealuse liikmesriigi territooriumil ületab asjaomasest tootmistegevusest tulenevate individuaalsete panuste summat. Teistele kohustatud üksustele võib kokkulepete vormis teha kättesaadavaks täiendavaid sisestusvõimekusi, kui neid võimekusi ei ole vabastuse põhjendamiseks arvesse võetud.

- (22) Liikmesriigid peaksid esitama oma 2021.–2030. aasta riiklike energia- ja kliimakavade ajakohastatud projektid 2023. aasta juunis¹⁹. Nagu on rõhutatud komisjoni suunistes liikmesriikidele 2021.–2030. aasta riiklike energia- ja kliimakavade ajakohastamiseks,²⁰ tuleks ajakohastatud kavades kirjeldada liikmesriikide eesmärgi ja poliitikameetmeid, mille siht on edendada kaubanduslikult kättesaadava, energiatõhusa ja vähese CO₂ heitega tehnoloogia, seadmete ja peamiste komponentide tootmise projektide laiemat kasutuselevõttu nende territooriumil. Neis kavades tuleks samuti kirjeldada liikmesriikide eesmärgi ja poliitikameetmeid sellise laiema kasutuselevõtu saavutamiseks kolmandates riikides tehtavate mitmekesistamise püüdluste kaudu ning need peaksid võimaldama tööstusharudel koguda, transportida ja säilitada CO₂ heidet püsivalt maapõues.
- (24) Kava „Rohelise kokkuleppe tööstuskava kliimaneutraalsuse ajastuks“ esimese samba alusel peaks liit töötama välja tööstusbaasi nullnetotehnoloogia lahenduste tagamiseks ja seda säilitama, et tagada energia varustuskindlus, tegutsedes samal ajal kliimaneutraalsuse eesmärkide saavutamise nimel. Selle eesmärgi toetamiseks ja nulltehnoloogiate tarne sõltuvuse vältimiseks, mis aeglustaks liidu kasvuhoonegaaside heite vähendamist või ohustaks energiavarustuskindlust, peaks käesoleva määrusega kehtestama sätted, mis stimuleerivad nõudlust kestliku ja vastupanuvõimelise nullnetotehnoloogia järele.
- (25) Direktiivid 2014/23/EL, 2014/24/EL ja 2014/25/EL võimaldavad avaliku sektori hankijatel ja riigihanke menetluste teel lepinguid sõlmivatel üksustel tugineda lisaks hinnale või kulule täiendavatele kriteeriumidele, et teha kindlaks majanduslikult kõige soodsam pakkumus. Need kriteeriumid käsitlevad pakkumuse kvaliteeti, sh sotsiaalseid, keskkondlikke ja innovatiivseid omadusi. Riigihangete teel nullnetotehnoloogia lepingute sõlmimisel peaks hanketingimuste puhul võtma arvesse pakkumuse panust kestlikkusse ja vastupanuvõimesse mitme kriteeriumi alusel, mis käsitlevad pakkumuse keskkonnakestlikkust, innovatsiooni, vastupanuvõimet, ja kui see on asjakohane, süsteemide lõimimist. Kriteeriumid peavad olema tasakaalustatud ja tagada tuleb VKEde osalemine.

¹⁹ Liikmesriigid ajakohastavad oma 2021.–2030. aasta riiklike kavade 2023. aasta juuniks (kavade projektid) ja 2024. aasta juuniks (lõplikud kavad). Vt määruse (EL) 2018/1999 artikkel 14 ning 2. peatüki ja I lisa nõuded.

²⁰ Komisjoni teatis suuniste kohta liikmesriikidele 2021.–2030. aasta riiklike energia- ja kliimakavade ajakohastamiseks (ELT C 495, 29.12.2022, lk 24).

- (26) Sotsiaalse kestlikkuse kriteeriume saab juba kasutada kehtivate õigusaktide alusel ning need võivad hõlmata töötingimusi ja kollektiivlääbirääkimisi kooskõlas Euroopa sotsiaalõiguste sambaga vastavalt direktiivi 2014/23/EL artikli 30 lõikele 3, direktiivi 2014/24/EL artikli 18 lõikele 2 ning direktiivi 2014/25/EL artikli 36 lõikele 2. Liikmesriigid peaksid panustama sotsiaalsesse kestlikkusesse, võttes sobivaid meetmeid, millega tagatakse, et ettevõtjad järgivad riigihankelepingute täitmisel sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas kehtivaid kohustusi, mis on kehtestatud liidu õigusega, riikliku õigusega, kollektiivlepingutega või rahvusvaheliste keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse sätetega, mis on loetletud direktiivi 2014/23/EL X lisas, direktiivi 2014/24/EL X lisas ja direktiivi 2014/25/EL XIV lisas²¹.

²¹ Komisjoni teatis „Sotsiaalne ostmine – juhend sotsiaalsete kaalutluste arvestamiseks riigihankes (teine väljaanne)“ (C(2021) 3573 final).

(27) Kooskõlas direktiividega 2014/23/EL, 2014/24/EL, 2014/25/EL ja kohaldatavate sektoripõhiste õigusaktidega, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse, millega kehtestatakse kestlike toodete ökodisaininõuete sätestamise raamistik, ettepanekuga²² ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega, mis käsitleb patareisid ja akusid ning patarei- ja akujäätmeid,²³ ning kui liidu õigusaktides ei ole sätestatud teisiti, võivad avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad võtta käesoleva määruse alusel hangitud nullnetolahenduste keskkonnakestlikkuse hindamisel arvesse eri elemente, mis mõjutavad kliimat ja keskkonda. Need võivad näiteks hõlmata lahenduse vastupidavust ja usaldusväärsust, parandatavust ja hooldatavust ning juurdepääsu sellistele teenustele, ajakohastatavust ja renoveeritavust, ringlussevõtu lihtsust ja kvaliteeti, ainete kasutamist, energia, vee ja muude ressursside tarbimist toote olelusringi ühes või enamas etapis, toote ja selle pakendi kaalu ja mahtu, taastuvate materjalide või kasutatud komponentide uuesti kasutamist, nõuetekohaseks kasutamiseks ja hooldamiseks vajalike tarbekaupade kogust, omadusi ja kättesaadavust, toote keskkonnajalajälge ja selle olelusringi keskkonnamõju, toote CO₂ jalajälge, mikroplasti eraldumist, heite õhku, vette või pinnasesse sattumist toote olelusringi ühes või mitmes etapis, tekitatud jäätmete kogust ning kasutustingimusi. Nullnetotehnoloogiate hankimise kriteeriumide kohustuslik kohaldamine ei välista muude asjakohaste hindamiskriteeriumide kohaldamist, mis on sätestatud kohaldatavates sektoripõhistes õigusaktides. Nullnetotehnoloogiate hangete hindamiskriteeriumide kaalumise annab avaliku sektori hankijatele ja võrgustiku sektori hankijatele võimaluse omistada märkimisväärne tähtsus muudele kriteeriumidele, tagades samal ajal, et kestlikkuse ja vastupidavusvõime kaalutlustega taotletavaid eesmärgi on piisavalt arvesse võetud.

²² Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse kestlike toodete ökodisaininõuete sätestamise raamistik ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/125/EÜ (COM(2022) 142 final, 30.3.2022).

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb patareisid ja akusid ning patarei- ja akujäätmeid, millega muudetakse direktiivi 2008/98/EÜ ja määrust (EL) 2019/1020 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2006/66/EÜ.

- (28) Selleks et võtta riigihankemenetluse või enampakkumise puhul arvesse taastuvatest energiaallikatest energia tootmise ja tarbimise toetamist, vajadust mitmekesistada nullnetotehnoloogiate tarne allikaid ja mitte hankida neid ühest allikast ning piiramata liidu rahvusvahelisi kohustusi, tuleks tarne mitmekesisust käsitada ebapiisavana vähemalt juhul, kui ühest allikast tarnitakse rohkem kui 50 % konkreetse nullnetotehnoloogia ning komponentide, mida kasutatakse peamiselt nende toodete tootmiseks, nõudluse katmiseks liidus.
- (28a) Nullnetotehnoloogiate hankimisel võivad avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad lisada need tehnoloogiad laiemasse hankemenetlusse. Sellisel juhul peaksid nad kaaluma hankemenetluse jagamist eraldi osadeks, sätestades miinimumnõuded ja nende rakendusaktid selle konkreetse osa kohta.
- (28b) Selleks et edendada pakkujate vastutustundlikke ettevõtlustavasid, kasutatavate tehnoloogiate, projektide ja nendega seotud taristute küberturvalisust ja andmeturvet ning et edendada tarneprojekte täielikult ja õigeaegselt, peaksid avaliku sektori asutused, kes kavandavad enampakkumisi taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtuks, kasutama eelkvalifitseerimise kriteeriume, mis on seotud vastutustundlike ettevõtlustavade, küberturvalisuse ja andmeturbega ning suutlikkusega projekt täielikult ja õigeaegselt rakendada.
- (28c) Selleks et toetada eesmärki töötada välja ja säilitada tööstusbaas strateegiliste taastuvenergia nullnetotehnoloogiate pakkumiseks, et tagada liidu energiavarustus ja vältida kõnealuste tehnoloogiate tarnimisel sõltuvust, mis lükkaks edasi liidu kasvuhoonegaaside heite vähendamise jõupingutusi või seaks ohtu energiavarustuskindluse, peaksid avaliku sektori asutused, kes kavandavad enampakkumisi taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtuks, suurendama nende tehnoloogiate tarnetega seotud kestlikkust ja vastupanuvõimet liidus.

Liikmesriigid peaksid hindama enampakkumiste panust kestikkusse, uurides pakkumuste keskkonnakestlikkust, nende panust innovatsiooni ja energiasüsteemi lõimimisse. Selleks peaks liikmesriikidel olema võimalus lisada enampakkumise kavandamisse eelkvalifitseerimise või hindamiskriteeriumid. Kuigi enampakkumisel osalemiseks peavad kõik pakkujate projektid vastama eelkvalifitseerimise kriteeriumidele, on hindamiskriteeriumide eesmärk hinnata enampakkumisel osalevaid eri projekte ja need paremusjärjestusse seada.

- (28d) Pakkumuste keskkonnakestlikkuse hindamisel, kas eelkvalifitseerimise või hindamiskriteeriumide vormis, võivad avaliku sektori asutused, kes kavandavad enampakkumisi taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtuks, võtta arvesse mitmesuguseid kliimat ja keskkonda mõjutavaid elemente. Need võivad näiteks hõlmata lahenduse vastupidavust ja usaldusväärsust, parandatavust ja hooldatavust ning juurdepääsu sellistele teenustele, ajakohastatavust ja renoveeritavust, ringlussevõtu lihtsust ja kvaliteeti, ainete kasutamist, energia, vee ja muude ressursside tarbimist toote olelusringi ühes või enamas etapis, toote ja selle pakendi kaalu ja mahtu, taastuvate materjalide või kasutatud komponentide uuesti kasutamist, nõuetekohaseks kasutamiseks ja hooldamiseks vajalike tarbekaupade kogust, omadusi ja kättesaadavust, toote keskkonnajalajälge ja selle olelusringi keskkonnamõju, toote CO₂ jalajälge, mikroplasti eraldumist, heite õhku, vette või pinnasesse sattumist toote olelusringi ühes või mitmes etapis, tekitatud jäätmete kogust ning kasutustingimusi.
- (28e) Selleks et toetada uuenduslikumate ja kõrgematasemeliste taastuvenergiatehnoloogiate projekteerimist ja tootmist, võib selle hindamisel, milline on pakkumuste panus kestikkusse, kas eelkvalifitseerimise või hindamiskriteeriumide kaudu arvesse võtta panust innovatsiooni, nähes ette sellised eelkvalifitseerimise või hindamiskriteeriumid, millega edendatakse täiesti uute lahenduste kasutamist või võrreldavate tiptasemel lahenduste täiustamist.

- (28f) Selleks et toetada taastuvatest energiaallikatest toodetud energia lõimimist liidu energiasüsteemi ja selle positiivset mõju CO₂ heite kulutõhusale vähendamisele, võib selle hindamisel, milline on pakkumuste panus kestlikkusse, võtta arvesse panust energiasüsteemi lõimimisse näiteks paindlikkuslahenduste kaudu, sealhulgas tarbimiskaja ja energia salvestamise kaudu, ning taastuvallikatest vesiniku tootmise kaudu.
- (28g) Selleks et suurendada strateegiliste taastuvenergia nullnetotehnoloogiate tarnetega seotud vastupanuvõimet ja vältida liigset sõltuvust riikidest, mille tarnete kontsentratsioon liidus on suur, peaksid avaliku sektori asutused hindamiskriteeriumide abil hindama taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtu enampakkumistel osalevate eri projektide panust vastupanuvõimesse, võttes arvesse vajadust mitmekesistada strateegiliste taastuvenergia nullnetotehnoloogiate tarneid, ilma et see piiraks liidu rahvusvahelisi kohustusi. Pakkumuste paremusjärjestusse seadmisel peaksid avaliku sektori asutused võtma arvesse, et tarne mitmekesisust tuleks käsitada ebapiisavana vähemalt juhul, kui rohkem kui 50 % konkreetse nullnetotehnoloogia ning komponentide, mida kasutatakse peamiselt nende toodete tootmiseks, nõudlusest liidus kaetakse kolmandast riigist.
- (28h) Kriteeriume, mille alusel hinnatakse taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtu enampakkumiste käigus esitatud pakkumuste panust kestlikkusse ja vastupanuvõimesse, kaalutakse piiramata neid enampakkumisi kavandavate asutuste võimalust kehtestada kõrgem künnis keskkonnakestlikkuse, innovatsiooni ja energiasüsteemi lõimimise kriteeriumidele, kui see on kooskõlas mis tahes piiranguga, mis võib riigiabi eeskirjade kohaselt olla kehtestatud hinnaga mitteseotud kriteeriumidele.
- (28i) Selleks et saavutada 2030. aastaks liidu aastase kasutusvajaduse üldine iga-aastane tootmise võrdlusalus, on käesoleva määrusega ette nähtud konkreetne osa enampakkumisel müüdavast mahust, mille suhtes kohaldatakse hinnaga mitteseotud kriteeriume. Enampakkumisel müüdava mahu osa kindlaksmääramine peaks vajaduse korral püüdma järk-järgult suurendada enampakkumisel müüdava mahu osakaalu, et hõlmata võimalikult palju enampakkumisi ja täita käesoleva määruse üldeesmärged, tingimusel et komisjon hindab korrapäraselt selliste meetmete mõju liidu tööstuse arengule ja taastuvenergiatehnoloogiate kasutuselevõtule. Enampakkumisel müüdava mahu täpne osa tuleks kindlaks määrata rakendusaktiga. Enampakkumiste osakaal tuleks läbi vaadata, kuni saavutatakse üldine iga-aastane tootmise võrdlusalus, mis on vähemalt 40 %.

- (29) Selleks et luua kodumajapidamiste või tarbijate huvides kavad, mis ajendavad ostma nullnetotehnoloogia lõpptooteid, ja et mitmekesistada nullnetotehnoloogiaste tarne allikaid ning piiramata liidu rahvusvaheliste kohustuste kohaldamist, tuleks tarne mitmekesisust käsitada ebapiisavana, kui ühest allikast hangitakse rohkem kui 65 % konkreetse nullnetotehnoloogia kogunõudlusest liidus. Järgepideva kohaldamise tagamiseks peaks komisjon avaldama alates käesoleva määruse kohaldamise kuupäevast igal aastal loetelu sellesse kategooriasse kuuluvate nullnetotehnoloogia lõpptoodete päritolu jaotuse kohta, mis on liigitatud eri allikatest pärit tarnete osakaalu järgi liitu viimasel aastal, mille kohta andmed on kättesaadavad.
- (30) Nõukogu otsusega 2014/115/EL kiideti eelkõige heaks Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankelingu (edaspidi „WTO riigihankelingu“) ²⁴ muudatus. WTO riigihankelingu eesmärk on luua riigihankelingu mitmepoolne tasakaalustatud õiguste ja kohustuste raamistik, et liberaliseerida ja laiendada maailmakaubandust. Lepingute puhul, mis on hõlmatud WTO riigihankelingu Euroopa Liitu käsitleva I liitega ning muude asjakohaste rahvusvaheliste lepingutega, millega liit on seotud, sh vabakaubanduslepingutega, ning 1994. aasta üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe III artikli lõike 8 punktiga a, mis käsitleb olukorda, kus valitsusasutused hangivad kaubanduslikuks edasimüügiks ostetud tooteid või kaubanduslikuks müügiks mõeldud kaupade tootmiseks ostetud tooteid, ei tohiks avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad kohaldada artikli 19 lõike 5 nõudeid lepingu allkirjastanud ettevõtjate suhtes, kellelt tarnitavad tooted pärinevad.

²⁴ Nõukogu 2. detsembri 2013. aasta otsus 2014/115/EL riigihankelingu muutmise protokollisõlmimise kohta (ELT L 68, 7.3.2014, lk 1).

- (31) Vastupanuvõimet käsitlevate nõuete kohaldamine riigihanke menetlustes ei tohiks piirata Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/24/EL²⁵ artikli 25 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/25/EL²⁶ artiklite 43 ja 85 kohaldamist kooskõlas komisjoni 2019. aasta suunistega²⁷. Samal moel tuleks jätkuvalt kohaldada riigihankelepingute sätteid nende tööde, tarnete ja teenuste suhtes, mille suhtes kohaldatakse käesolevat direktiivi, samuti direktiivi 2014/24/EL artikli 67 lõiget 4, direktiivi 2014/25/EL artikli 82 lõiget 4 ja direktiivi 2014/23/EL artikli 41 lõiget 2, ning mis tahes rakendusmeetmeid, mis tulenevad ettepanekust määruse kohta, millega kehtestatakse kestlike toodete ökodisaininõuete sätestamise raamistik.
- (33) Selleks et piirata halduskoormust, mis tuleneb vajadusest võtta arvesse nõudeid, mis on seotud pakkumuse panusega kestlikkusse ja vastupanuvõimesse, eelkõige väiksemate avaliku sektori ostjate ja väiksema väärtusega lepingute puhul, mis ei avalda turul märkimisväärset mõju, tuleks käesoleva määruse asjakohaste sätete kohaldamine lükata edasi kahe aasta võrra avaliku sektori ostjate puhul, kes ei ole kesksed hankijad, ning lepingute puhul, mille väärtus on alla 25 miljoni euro.
- (34) Riigihankelepingute sõlmimist käsitlevate sätete kohaldamiseks, kui toode on hõlmatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/1369²⁸ alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktiga, peaksid avaliku sektori hankijad või võrgustiku sektori hankijad ostma ainult tooteid, mille puhul on järgitud kõnealuse määruse artikli 7 lõikes 2 sätestatud kohustust.

²⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65).

²⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243).

²⁷ Komisjoni teatis „Suunised kolmandate riikide pakkujate ja kaupade osalemise kohta ELi hanketurul“, Brüssel, 24.7.2019 (C(2019) 5494 final).

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2017. aasta määrus (EL) 2017/1369, millega kehtestatakse energiamärgistuse raamistik ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2010/30/EL (ELT L 198, 28.7.2017, lk 1).

- (35) Kodumajapidamised ja lõpptarbijad esindavad üliolulist osa liidu nõudlusest nullnetotehnoloogia lõpptoodete järele ning avaliku sektori toetuse kavad, millega ajendatakse kodumajapidamisi (eelkõige haavatavaid madala ja keskmise sissetulekuga kodumajapidamisi ja tarbijaid) neid tooteid ostma, on olulised vahendid rohepöörde kiirendamiseks. ELi päikeseenergia strateegia²⁹ raames välja kuulutatud päikesekatuste algatuse alusel peaksid liikmesriigid näiteks looma riiklikud programmid, millega toetatakse väga ulatuslikku katusele paigaldatavate päikeseenergia tootmisseadmete kasutuselevõttu. Kavas „REPowerEU“ kutsus komisjon liikmesriike üles kasutama täiel määral toetusmeetmeid, millega edendatakse üleminekut soojuspumpadele. Sellised toetuskavad, mille liikmesriigid loovad riiklikul tasandil või kohalikul või piirkondlikul omavalitsused kohalikul tasandil, peaksid samuti aitama parandada ELi nullnetotehnoloogia kestlikkust ja vastupanuvõimet. Avaliku sektori asutused peaksid näiteks maksma nullnetotehnoloogia lõpptoodete ostmiseks suuremat rahalist hüvitist abisaajatele, kes panustavad suuremal määral liidu vastupanuvõimesse. Avaliku sektori asutused peaksid tagama, et nende kavad on avatud, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad, aidates seeläbi suurendada nõudlust nullnetotehnoloogia toodete järele liidus. Avaliku sektori asutused peaksid samuti piirama kõnealuste toodete eest makstavat täiendavat rahalist hüvitist, et mitte aeglustada nullnetotehnoloogia kasutuselevõttu liidus. Selliste kavade tõhususe suurendamiseks peaksid liikmesriigid tagama, et teave on tasuta veebisaidil kergesti kättesaadav nii tarbijatele kui ka nullnetotehnoloogia tootjatele. See, et avaliku sektori asutused kasutavad tarbijatele või kodumajapidamistele suunatud kavades kestlikkusse ja vastupanuvõimesse antavat panust, ei tohiks piirata riigiabi eeskirjade ja subsidiume käsitlevate WTO eeskirjade kohaldamist.
- (36) Kui liikmesriigid, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused, avalik-õiguslikud asutused ning ühest või mitmest omavalitsusest või avalik-õiguslikust asutusest koosnevad ühendused koostavad kodumajapidamistele või tarbijatele suunatud kavasid, mis ajendavad ostma käesolevas määruses määratletud nullnetotehnoloogia lõpptooteid, siis peaksid nad tagama liidu rahvusvaheliste kohustuste austamise ja selle, et kavad ei jõua ulatuseni, mis kahjustab märkimisväärselt WTO liikmete huve.

²⁹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „ELi päikeseenergia strateegia“ (COM(2022) 221 final, 18.5.2022).

- (37) Komisjon võib samuti aidata liikmesriike kodumajapidamistele ja tarbijatele suunatud kavade koostamisel, et luua koostoimet ja jagada parimaid tavasid. Euroopa nullnetotehnoloogia platvormil peaks samuti olema oluline osa, et kiirendada kestlikkusse ja vastupanuvõimesse panustamist liikmesriikide ja avaliku sektori asutuste poolt riigihankemenetluste ja enampakkumiste käigus. Platvorm peaks väljastama suunised ja määrama kindlaks parimad tavad, kuidas panust määratlada ja seda kasutada, esitades selle kohta konkreetseid ja üksikasjalikke näiteid.
- (38) Selleks et tööstus saaks oma tootmist õigel ajal kohandada, peaksid avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad teavitama turgu eelnevalt oma hinnangulisest vajadusest nullnetotehnoloogia toodete hankimise järele.
- (38a) Lisaks meetmetele, mis on suunatud avaliku sektori ja kodumajapidamiste nõudlusele, võiks liit kaaluda meetmeid nullnetotehnoloogiate kasutuselevõtu lihtsustamiseks ELi tööstuse väärtusahelates, pöörates erilist tähelepanu VKEdele, eelkõige tööstuse-poolse pakkumise ja nõudluse vahelise seose hõlbustamise kaudu.
- (39) Nagu on märgitud 1. veebruaril 2023 avaldatud teatises „Rohelise kokkuleppe tööstuskava kliimaneutraalsuse ajastuks“, on liidu tööstuse turuosa tugeva surve all kolmandates riikides antavate subsiidiumide tõttu, mis õhustavad võrdseid võimalusi. Seetõttu on liidul vaja kiiresti ja ambitsioonikalt oma õigusraamistikku ajakohastada.

- (40) Juurdepääs rahastamisele on määrava tähtsusega, et tagada liidu avatud strateegiline autonoomia ning luua kindel nullnetotehnoloogiate tootmisbaas ja selle kindlad tarneahelad kogu liidus. Enamik rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks vajalikest investeeringutest tuleb erakapitalist,³⁰ mida meelitab ligi nii nullnetoökosüsteemi kasvupotentsiaal kui ka stabiilne ja ambitsioonikas poliitikaraamistik. Hästi toimivad, sügavad ja integreeritud kapitaliturud on seega hädavajalikud, et koguda ja suunata vahendeid, mida on vaja rohepöörde ja nullnetotehnoloogia tootmisprojektide jaoks. Seega tuleb teha kiireid edusamme kapitaliturgude liidu suunas, et ELil oleks võimalik saavutada oma nullnetoheite eesmärgid. Kestliku rahastamise tegevuskaval (ja segarahastamisel) on samuti oluline osa väärtusahelates nullnetotehnoloogiatesse tehtavate investeeringute suurendamisel, tagades samal ajal sektori konkurentsivõime.

³⁰ Komisjoni talituste töödokument „Euroopa taastumisvajaduste kindlaksmääramine“. Lisatud dokumendile „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa võimalus: parandame vead ja teeme ettevalmistusi järgmise põlvkonna jaoks“ (SWD(2020) 98 final, 27.5.2020).

(41) Väga olulised on äriühingute ja finantsinvestorite tehtavad erainvesteeringud. Kui erasektori investeeringutest üksi ei piisa, võib nullnetotehnoloogia tootmisprojektide tulemuslikuks käivitamiseks vaja minna avaliku sektori toetust näiteks tagatiste, laenude või omakapitali- ja kvaasiomakapitali investeeringute vormis, vältides samal ajal moonutusi siseturul. Kui avaliku sektori toetust antakse riigiabi vormis, peab sellisel abil olema ergutav mõju ning see peab olema vajalik, sihipärane, ajutine, asjakohane ja proportsionaalne, säilitades samal ajal konkurentsi ja ühtekuuluvuse siseturul. Kehtivad riigiabi suunised, mida on hiljuti põhjalikult muudetud kooskõlas rohe- ja digipöörde eesmärkidega, annavad piisavalt võimalusi, et toetada teatavatel tingimustel investeeringuid käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvatesse projektidesse. Liikmesriikidel võib olla oluline osa, et lihtsustada nullnetotehnoloogia tootmisprojektide jaoks juurdepääsu rahastamisele, kõrvaldades turutõrkeid sihipärase ja ajutise riigiabi teel. 9. märtsil 2023 vastu võetud ajutise kriisi- ja üleminekuraamistiku eesmärk on tagada siseturul võrdsed ning abisummade poolest proportsionaalsed võimalused ja see on suunatud sektoritele, kus on kindlaks tehtud tootmise kolmandatesse riikidesse üleviimise oht. See võimaldaks liikmesriikidel võtta meetmeid, et toetada uusi investeeringuid tootmisrajalistesse kindlaksmääratud strateegilise tähtsusega nullnetosektorites, sealhulgas maksusoodustuste kaudu.

Lubatavat abisummat saab muuta abi osakaalu ja abisumma ülemmäära suurendamise abil, kui investeering tehakse abi saavates piirkondades, et kaasa aidata liikmesriikide ja piirkondade lähenemise eesmärgile. Selleks et kontrollida investeeringu väljapoole Euroopa Majanduspiirkonda (edaspidi „EMP“) ümbersuunamise konkreetseid riske ja seda, et puudub EMP sisese ümberpaigutamise oht, on vaja asjakohaseid tingimusi. Liikmesriigid võivad kasutada sel otstarbel riiklike ressursside kaasamiseks osa HKSi tuludest, mille liikmesriigid peavad eraldama kliimaga seotud otstarbel.

- (41a) Avaliku sektori toetust tuleks kasutada konkreetsete kindlakstehtud turutõrgete kõrvaldamiseks või mitteoptimaalsete investeerimisolukordade lahendamiseks proportsionaalsel viisil ning meetmetega ei tohiks dubleerida ega välja tõrjuda erasektoripoolset rahastamist ega moonutada konkurentsi siseturul. Meetmetel peaks olema liidu jaoks selge lisaväärtus. Avaliku sektori investeeringud võivad eelkõige keskenduda vajalikele taristuinvesteeringutele, innovatsiooni edendamisele ja murranguliste tehnoloogiate täiustamisele.
- (42) Nullnetotehnoloogia tootmisprojektidesse tehtavate investeeringute rahastamiseks on saadaval ka mitu liidu rahastamisprogrammi, nagu taaste- ja vastupidavusraha, InvestEU, ühtekuuluvuspoliitika programmid või innovatsioonifond.
- (43) Muudetud taaste- ja vastupidavusraha määrusega³¹ tehti liikmesriikidele kättesaadavaks täiendavad 20 miljardit eurot tagastamatu toetusena, et edendada energiatõhusust ja asendada fossiilkütused, muu hulgas ELi nullnetotööstuse projektide kaudu. Nagu on märgitud komisjoni suunistes REPowerEU peatükkide³² kohta, julgustatakse liikmesriike lisama oma taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükki meetmed, millega toetatakse investeeringuid nullnetotehnoloogia tootmisse ja tööstuse innovatsiooni, kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/241³³.
- (44) Programm „InvestEU“ on ELi juhtprogramm, millega suurendatakse investeeringuid, eelkõige rohe- ja digipöördesse, tagades rahastamise ja tehnilise abi, näiteks segarahastamismehhanismide kaudu. Selline lähenemisviis võimaldab kaasata täiendavat avaliku ja erasektori kapitali. Lisaks sellele kutsutakse liikmesriike üles panustama programmi „InvestEU“ liikmesriigi osasse, et toetada nullnetotehnoloogia tootmiseks kättesaadavaid finantstooteid, piiramata riigiabi eeskirjade kohaldamist.

³¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrus (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 63, 28.2.2023, lk 1).

³² Komisjoni teatis „Suunised riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kohta REPowerEU kontekstis“ (2023/C 80/01, ELT C 80, 3.3.2023, lk 1).

³³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusraha (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (45) Liikmesriigid saavad anda toetust ühtekuuluvuspoliitika programmidest kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060³⁴ alusel kohaldatavate eeskirjadega, et julgustada strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide kasutuselevõttu vähem arenenud ja üleminekupiirkondades taristu investeerimispakettide, innovatsiooni tehtavate tootlike investeeringute, VKEde tootmisvõimsuse suurendamise, teenuste, koolituse ja täiendõppe meetmete, sh avaliku sektori asutuste ja arendajate suutlikkuse suurendamisele antava toetuse teel. Programmide jaoks kehtestatud kaasrahastamise määrad võivad olla kuni 85 % vähem arenenud piirkondade ja kuni 60 või 70 % üleminekupiirkondade puhul, olenevalt asjaomasest vahendist ja piirkonna seisundist, aga liikmesriigid võivad neid ülemmäärasid asjaomase projekti tasandil ületada, kui see on riigiabi eeskirjade alusel võimalik. Tehnilise toe instrument võib aidata liikmesriikidel ja piirkondadel koostada kasvuhoonegaaside nullnetoheitega majanduskasvu strateegiaid, parandada ettevõtluskeskkonda, vähendada bürokraatiat ja kiirendada lubade väljastamist. Liikmesriike tuleks kutsuda üles edendama strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide kestlikkust, kaasates need investeeringud Euroopa väärtusahelatesse, eelkõige piirkondadevaheliste ja piiriüleste koostöövõrgustike abil.
- (46) Innovatsioonifond pakub samuti väga paljulubavat ja kulutõhusat võimalust toetada taastuvallikatest toodetud vesiniku ja muu strateegilise nullnetotehnoloogia tootmise ja kasutuselevõtu laiendamist Euroopas, sealhulgas innovaatilised projektid, millel on positiivne kliimamõju merendus- ja lennundussektoris, tugevdades seeläbi Euroopa suveräänsust kliimameetmete ja energiapoliitika seisukohast olulisimate tehnoloogiate valdkonnas.

³⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159).

- (48) Selleks et ületada piiranguid, mis tulenevad avaliku ja erasektori praegustest killustatud investeeringutest, ning soodustada integratsiooni ja investeeringutasuvust, peaksid komisjon ja liikmesriigid paremini koordineerima olemasolevaid rahastamisprogramme liidu ja riiklikul tasandil, tekitama nendevahelise koostöö ning tagama parema koordineerimise ja koostöö tööstuse ning oluliste erasektori sidusrühmadega. Euroopa nullnetotehnoloogia platvormil on määrav osa, et anda terviklik ülevaade kättesaadavatest ja asjakohastest rahastamisvõimalustest ning käsitleda strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide individuaalseid rahastamisvajadusi.
- (59) Liidu kosmoseprogrammist, eelkõige Copernicuse programmist saadud kosmoseandmeid ja -teenuseid kasutatakse võimaluste piires, et saada keskkonnamõju hindamiste ja keskkonnalubade otstarbel teavet geoloogia, bioloogia, ökoloogia, sotsiaal-majandusliku arengu ja ressursside kättesaadavuse kohta; sellised andmed ja teenused ning eelkõige Copernicuse programmi inimtekkelise CO₂ heite seire ja kontrolli võimekus on kõige asjakohasemad, et hinnata tööstusprojektide mõju ning inimtekkelise CO₂ sidujate mõju üleilmsetele kasvuhoonegaaside kontsentratsioonidele ja voogudele.
- (61) Tööstusliku lõppkasutaja rakendustel vesinikuorgudel on oluline osa energiamahukate tööstusharude CO₂ heite vähendamisel. Kavas „REPowerEU“ seati eesmärk kahekordistada vesinikuorgude arvu liidus. Selle eesmärgi saavutamiseks peaksid liikmesriigid kiirendama lubade väljastamist, kaaluma regulatsiooni testkeskkondade loomist ja seadma rahastamisele juurdepääsu esmatähtsale kohale. Nullnetotööstuse vastupanuvõime tugevdamiseks peaksid liikmesriigid tagama vesinikuorgude omavahelise ühendatuse liidu piires. Tööstusrajatisi, mis toodavad ise enda tarbitava energia ja mis saavad panustada elektritootmisse, tuleks julgustada osalema tarkvõrkudes energiatootjatena, lihtsustades regulatiivseid nõudeid.

- (62) Nullnetotehnoloogia regulatsiooni testkeskkonnad võivad olla oluline vahend, et edendada innovatsiooni nullnetotehnoloogia ja regulatiivse õppe valdkonnas. Innovatsiooni tuleb soodustada eksperimendikeskkondade abil, kuna teaduslikke tulemusi tuleb katsetada kontrollitud ja tegelikele oludele vastavas keskkonnas. Tuleks võtta kasutusele regulatsiooni testkeskkonnad, et testida innovatiivseid nullnetotehnoloogiaid või muid innovatiivseid tehnoloogiaid, millel on potentsiaal võimaldada üleminekut kliimaneutraalsele, puhtale majandusele ning vähendada strateegilist sõltuvust, tehes seda kontrollitud keskkonnas piiratud aja jooksul, suurendades seeläbi regulatiivset õppimist ning võimalusi tegevuse laiendamiseks ja laiemaks kasutuselevõtuks. On kohane leida tasakaal nullnetotehnoloogia regulatsiooni testkeskkondades osalejate õiguskindluse ja liidu õiguse eesmärkide saavutamise vahel. Liikmesriikidel peaks olema võimalik lubada siseriiklikes õigusaktides nullnetotehnoloogia regulatsiooni testkeskkondadega seotud erandeid, tagades samal ajal igal juhul vastavuse liidu õigusele ja siseriiklikes õigusaktides nullnetotehnoloogia suhtes sätestatud olulistele nõuetele. Vastavalt Euroopa uues innovatsioonikavas lubatule avaldab komisjon 2023. aastal suunised testkeskkondade kohta, et toetada liikmesriike nullnetotehnoloogia testkeskkondade ettevalmistamisel. Sellised innovatiivsed tehnoloogiad võivad kokkuvõttes olla hädavajalikud, et saavutada liidu nullnetoeesmärk ning tagada liidu energiasüsteemi varustuskindlus ja vastupanuvõime.

- (64) Euroopa nullnetotehnoloogia tööstuse väärtus- ja tarneahelate täiustamine eeldab märksa rohkem oskustöölisi, milleks tuleb teha märkimisväärsed investeeringuid täiendus- ja ümberõppesse, sh kutsehariduse ja -õppe valdkonnas. See peaks aitama luua kvaliteetseid töökohti kooskõlas Euroopa sotsiaalõiguste samba tööhõive ja koolituse eesmärkidega. Energiasüsteemi ümberkujundamiseks tuleb märkimisväärselt suurendada oskustööliste arvu mitmes sektoris, sh taastuvenergia ja energia salvestamise ja toorainete sektoris, ning see annab häid võimalusi kvaliteetsete töökohtade loomiseks. Juba ainuüksi vesinikkütuseelemendi allsektoris vajatakse 2030. aastaks hinnanguliselt 180 000 väljaõppe läbinud töötajat, tehnikut ja inseneri kooskõlas komisjoni Euroopa energiatehnoloogia strateegilise kavaga³⁵. Fotogalvaaniliselt saadud päikeseenergia sektoris oleks juba ainult tootmise valdkonnas vaja luua kuni 66 000 töökohta. Euroopa tööturuasutuste võrgustik (EURES) pakub teavet, nõuandeid ja värbamisabi töötajatele ja tööandjatele muu hulgas siseturu piiride üleselt.

³⁵ Euroopa Komisjon, teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraat, Teadusuuringute Ühiskeskus, Strateegilise energiatehnoloogia kava, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2019, <https://data.europa.eu/doi/10.2777/04888>.

(65) Kuna peamiste nullnetotehnoloogiate tootmise võimsuse suurendamine liidus ei ole võimalik ilma piisavalt arvuka oskusliku tööjõuta, on vaja kehtestada meetmed, mis võimaldavad kaasata tööturule rohkem inimesi, eelkõige naisi, noori, kes ei tööta, ei õpi ega osale koolitusel, vanemaealisi inimesi ja puuetega inimesi. Lisaks, kooskõlas eesmärkidega, mis on määratud kindlaks nõukogu soovitusel õiglase kliimaneutraalsusele ülemineku tagamise kohta, on oluline anda eritoetust ühelt töökohalt teisele liikumiseks töötajatele oma tähtsuse kaotanud või väheneva tähtsusega sektorites. See tähendab, et tuleb investeerida oskustesse ja kvaliteetsete töökohtade loomisse, mida on vaja nullnetotehnoloogiate jaoks liidus. Tuginedes olemasolevatele algatustele (Euroopa oskuste pakt, ELi tasandi meetmed oskuste analüüsiks ja prognoosideks, näiteks Euroopa Kutseõppe Arenduskeskus (Cedefop) ja Euroopa Tööjõuamet ning oskustealase valdkondliku koostöö kavad) ja võttes neid täiel määral arvesse, on eesmärk rakendada kõik osalised ja pakkuda koolitusi kõikide oskuste tasemete jaoks vajalikus ulatuses, hõlmates liikmesriikide ametiasutusi, sh piirkondlikul ja kohalikul tasandil, hariduse ja koolituse pakkujaid, sotsiaal- ja majanduspartnereid ja tööstust, eelkõige VKEsid, et teha kindlaks vajalikud oskused, töötada välja haridus- ja koolitusprogramme ning võtta need kiiresti, operatiivselt ja ulatuslikult kasutusele. Strateegilistel nullnetotehnoloogia projektidel on selles valdkonnas määrav osa. Liikmesriigid ja komisjon võivad tagada rahalise toetuse, sh kasutades liidu eelarve võimalusi selliste vahendite kaudu nagu Euroopa Sotsiaalfond+, Õiglase Ülemineku Fond, Euroopa Regionaalarengu Fond, taaste- ja vastupidavusraha, moderniseerimisfond, kava „REPowerEU“ ja ühtse turu programm.

- (66) Tuleks käivitada Euroopa nullnetotööstuse akadeemiad, et töötada välja haridus- ja koolitusprogrammid, sisu ja materjalid ning nende kasutamist tõendavad kvalifikatsioonitunnistused nullnetotehnoloogia väärtusahelate jaoks vajalike eri vanuses tööealiste inimeste ümber- ja täiendõppeks ning pakkuda neid programme, sisu ja materjale vabatahtlikuks kasutamiseks liikmesriikide asjakohastele haridus- ja koolituspakkujatele. Nullnetoakadeemiad on asjaomaste sidusrühmade organisatsioonid, konsortsiumid või projektid, mida Euroopa Komisjon stardirahastab. Akadeemiatel peaks olema vahendav roll, austades täielikult liikmesriikide vastutust õpetuse sisu ja haridussüsteemide korralduse ning kutseõppe sisu ja korralduse eest. Akadeemiad peaksid pakkuma haridus- ja koolitusprogramme, sisu ja materjale, mida haridus- ja koolitusteenuse osutajad, majandus- ja sotsiaalpartnerid ning muud liikmesriikides täiendus- ja ümberõppe vallas osalejad, näiteks avalikud tööturuasutused, võivad otsustada kasutada, kui nad peavad seda kasulikuks. Majandus- ja sotsiaalpartnerid tuleks koolitusprogrammide väljatöötamisse kaasata, et tagada programmide asjakohasus ja suurendada nende kasutuselevõttu. Akadeemiad peaksid julgustama seda, et lisaks muudele nõutavatele oskustele õpetatakse kutsealast liikuvust hõlbustavaid valdkonnaüleseid oskusi. Akadeemiate eesmärk on toetada haridus- ja koolitusteenuse osutajate pakutava hariduse ja koolituse kvaliteeti liikmesriikides, kasutades akadeemiate väljatöötatud õppeprogramme, sisu ja materjale, sealhulgas koolitajate koolitust.

- (66a) Selleks et toetada oskuste läbipaistvust ja ülekantavust ning töötajate liikuvust, töötavad Euroopa nullnetotööstuse akadeemiad välja kvalifikatsioonitunnistused, sh mikrokvalifikatsioonitunnistused õpitulemuste kohta, ning edendavad nende kasutuselevõttu haridus- ja koolitusteenuse osutajate hulgas. Euroopa nullnetotööstuse akadeemiate välja töötatud kvalifikatsioonitunnistusi võivad välja anda liikmesriikide haridus- ja koolitusteenuse osutajad või neid tunnistusi sellistes liikmesriikides välja andvad asutused, kus akadeemiate välja töötatud haridus- ja koolitusprogramm edukalt läbiti. Kvalifikatsioonitunnistused tuleks väljastada Euroopa õppe kvalifikatsioonitunnistustena ja need võidakse kaasata Europassi ning vajaduse ja, kui see on asjakohane ja teostatav, riiklikesse kvalifikatsiooniraamistikesse. Liikmesriigid võivad toetada oma territooriumil asuvate akadeemiate ning asjaomaste haridus- ja koolitusteenuste osutajate kaudu pakutavat pidevat ümber- ja täiendusõpet näiteks riiklike programmide ja liidu rahastamise abil.
- (67) Kui liidu õiguses puuduvad konkreetsed sätted, millega kehtestatakse koolituse miinimumnõuded reguleeritud kutsealale juurdepääsu saamiseks või sellel töötamiseks, siis on liikmesriigi pädevuses otsustada, kas ja kuidas kutseala reguleerida; reguleeritud kutsealadele juurdepääsu reguleerivad riiklikud normid ei tohi aga kujutada endast põhjendamatut või ebaproportsionaalselt suurt takistust nende põhiõiguste kasutamisele. Pädevust reguleerida juurdepääsu kutsealale tuleb kasutada mittediskrimineerimise ja proportsionaalsuse põhimõtete piires kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. juuni 2018. aasta direktiiviga (EL) 2018/958, milles käsitletakse uute kutsealasid reguleerivate õigusnormide vastuvõtmisele eelnevat proportsionaalsuse kontrolli.
- (68) Kui liikmesriigid otsustavad, et Euroopa nullnetotööstuse akadeemiate välja töötatud õppeprogrammide läbimise tulemusena saadakse kvalifikatsioonitunnistused, mis vastavad teadmiste, oskuste ja pädevuste, mida on vaja reguleeritud kutsealal tööle asumiseks või reguleeritud kutseala osaks olevaks tegevuseks, peaksid liikmesriigid strateegilise nullnetotööstuse kutsealade liikuvuse hõlbustamiseks käsutama neid kvalifikatsioonitunnistusi kvalifikatsiooni tõendavate dokumentidena kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2005/36/EÜ kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta.

- (69) Liidu tasandil tuleks luua Euroopa nullnetotehnoloogia platvorm, milles osalevad liikmesriigid ja mille eesistuja on komisjon. Euroopa nullnetotehnoloogia platvorm võib nõustada ja abistada komisjoni ning liikmesriike konkreetsetes küsimustes ja tegutseda konsultatiivorganina, milles komisjon ja liikmesriigid kooskõlastavad oma tegevust ja edendavad teabevahetust käesoleva määrusega seotud küsimuste kohta. Euroopa nullnetotehnoloogia platvorm peaks samuti täitma käesolevas määruses kirjeldatud ülesandeid, eelkõige seoses lubade väljastamisega, sealhulgas ühtsed kontaktpunktid, strateegilised nullnetotehnoloogia projektid, rahastamise koordineerimine, turulepääs, oskused ning nullnetotehnoloogia regulatsiooni testkeskkonnad, samuti seoses komisjoniga konsulteerimisega meetmete ettepanekute teostatavuse ja proportsionaalsuse hindamisel, kui komisjon jõuab järeldusele, et määruse üldeesmärke tõenäoliselt ei saavutata. Kui see on vajalik, siis võib platvorm luua alalisi või ajutisi allrühmi ja kutsuda kolmandaid isikuid, näiteks eksperte või nullnetotööstuse ning sotsiaal- ja majanduspartnerite esindajaid selles osalema.
- (69a) Kui see on asjakohane ja kasulik, peaks Euroopa nullnetotehnoloogia platvorm püüdma teha tihedat koostööd teiste asjaomaste komisjoni algatuste, platvormide ja rühmadega, et saavutada koostoime, jagada eksperditeadmisi, vahetada teavet ja edendada sidusrühmade kaasamist, vältides samal ajal dubleerimist ja kattumist. Platvorm teeb koostööd olemasolevate ELi tööstusliitudega ja panustab seeläbi liikmesriike kaasates nende liitude töösse. Peamised liidud, kellega platvormi kaudu koostööd teha, on Euroopa akuliit, Euroopa fotogalvaanikatööstuse liit, Euroopa saastevaba vesiniku liit, heitevaba lennunduse liit, protsessori- ja pooljuhitehnoloogiate tööstusliit ning taastuvkütuste ja vähese CO₂ heitega kütuste väärtusahela tööstusliit. Sektorid, mis ei ole praegu tööstusliitudes esindatud, saavad Euroopa nullnetotehnoloogia platvormi pakutavast struktureeritud raamistikust samuti kasu. Strateegiliste nullnetotehnoloogia partnerluste puhul nähakse ette tihe koostöö kriitilise tähtsusega toorainete nõukoguga, kui see on asjakohane.

- (70) Komisjon teatas roheleppe tööstuskava osana kavatsusest luua nullnetotööstuse partnerlused, mis hõlmavad nullnetotehnoloogiaid, võtta sellised tehnoloogiad kõikjal maailmas kasutusele ning toetada ELi tööstusliku suutlikkuse rolli tee sillutamisel ülemaailmseks üleminekuks puhtale energiale. Komisjon ja liikmesriigid võivad koordineerida platvormi piires partnerlusi, arutades olemasolevaid asjakohaseid partnerlusi ja protsesse, nt rohelisi partnerlusi, energiadialooge ja muid olemasolevate kahepoolsete lepingupõhiste kokkulepete vorme, ning samuti võimalikke koostõjusid kahepoolsete lepingutega, mille asjaomased liikmesriigid on kolmandate riikidega sõlminud.
- (71) Liidu eesmärk peaks olema mitmekesistada ja stimuleerida rahvusvahelist kaubandust ja investeringuid nullnetotehnoloogiatesse ning edendada rangeid sotsiaal- ja keskkonnastandardeid. Seda tuleks teha tihedas koostöös ja partnerluses sarnaste põhimõtetega riikidega. Samuti tuleks võtta ambitsioonikamaid meetmeid teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas, et töötada välja ja võtta kasutusele nullnetotehnoloogiad tihedas ja avatud, kuid ennast kehtestavas koostöös partnerriikidega, lähtudes vastastikkusest ja ühistest huvidest.
- (72) Kui komisjonile antakse käesoleva määruse alusel volitus võtta vastu delegeeritud õigusakte kooskõlas aluslepingu artikliga 290, on eriti oluline, et komisjon korraldaks oma ettevalmistava töö käigus asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et sellised konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (73) Kui käesolevas määruses ette nähtud meetmete puhul on tegemist riigiabiga, siis ei piira kõnealuseid meetmeid käsitlevad sätted aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist.

- (74) Kuna liikmesriigid ei suuda käesoleva määruse eesmärki piisavalt saavutada ning tegevuse ulatuse või toime tõttu on seda parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas aluslepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Selles artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I peatükk

Reguleerimisese, kohaldamisala ja mõisted

Artikkel 1

Reguleerimisese

1. Käesoleva määruse üldeesmärk on parandada siseturu toimimist, luues raamistiku, millega tagatakse liidu juurdepääs turvalisele ja kestlikule nullnetotehnoloogiate tarnele, aidates samal ajal saavutada liidu 2030. aasta eesmärki vähendada kasvuhoonegaaside netoheidet vähemalt 55 % võrreldes 1990. aasta tasemega ja liidu 2050. aasta kliimaneutraalsuse eesmärki.
2. Lõikes 1 osutatud üldeesmärgi saavutamisele kaasa aitamiseks sisaldab käesolev määrus meetmeid, mille eesmärk on:
 - a) nullnetotehnoloogiate tarnehäirete riski vähendamine, mis tõenäoliselt moonutab konkurentsi ja killustab siseturgu, eelkõige tehes kindlaks nullnetotehnoloogiate tootmisvõimsuse ja nende väärtusahelate suurendamise ja toetades seda;
 - b) nõudluse suurendamine kestlike ja vastupanuvõimeliste nullnetotehnoloogiate järele riigihangete, enampakkumiste ja muude avaliku sekkumise vormide kaudu;
 - c) oskuste edendamine nullnetotehnoloogiate akadeemiate toetamise kaudu, sealäbi kaitses ja luues kvaliteetseid töökohti;
 - d) innovatsiooni toetamine nullnetotehnoloogia regulatsiooni testkeskkonna loomise kaudu;
 - e) liidu võimekuse parandamine nullnetotehnoloogiatega seotud tarneriski jälgimise ja maandamise valdkonnas.
- 2a. Käesoleva määruse eesmärk on ka luua liidu turg CO₂ säilitamise teenuste jaoks.

Artikkel 2

Kohaldamisala

Käesolevat määrust kohaldatakse nullnetotehnoloogiate suhtes, v.a käesoleva määruse artiklid 26 ja 27, mida kohaldatakse üksnes innovatiivsete nullnetotehnoloogiate ja muude innovatiivsete tehnoloogiate suhtes, millel on potentsiaali võimaldada üleminekut kliimaneutraalsele ja puhtale majandusele ning vähendada strateegilist sõltuvust. Kriitilise tähtsusega toorained, mis kuuluvad määruse (EL) .../... [lisada joonealune märkus kriitilise tähtsusega toorainete määruse avaldamise viidetega] kohaldamisalasse, arvatakse käesoleva määruse kohaldamisalast välja.

Integreeritud tootmisrajatiste puhul, mis hõlmavad nii [kriitilise tähtsusega toorainete määruse] kui ka käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate materjalide tootmist, on rajatise lõpptoodete see, mille alusel määratakse kindlaks, millist määrust kohaldatakse.

Artikkel 3

Mõisted

1. Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:
 - a) „nullnetotehnoloogiad“ – kõik artiklis 3a määratletud tehnoloogiad, mis on lõpptooted, konkreetsed komponendid või konkreetsed masinad, mida kasutatakse peamiselt nende toodete tootmiseks ja mis on jõudnud vähemalt tehnoloogilise valmiduse tasemeni 8;
 - aa) „strateegiline nullnetotehnoloogia“ – kõik artikli 3b lõikes 1 määratletud tehnoloogiad, mis on lõpptooted, konkreetsed komponendid või konkreetsed masinad, mida kasutatakse peamiselt nende toodete tootmiseks, ning mis on jõudnud vähemalt tehnoloogilise valmiduse tasemeni 8;

- b) „kasutatakse peamiselt“ – sõnaühend viitamaks X lisas sätestatud lõpptoodetele ja konkreetsetele komponentidele, mis on olulised nullnetotehnoloogiate tootmiseks, või nullnetotehnoloogiate tootmiseks olulistele lõpptoodetele, konkreetsetele komponentidele ja konkreetsetele masinatele, mis põhinevad projektiarendaja poolt riigi pädevale asutusele esitatud tõenditel, näiteks turu-uuringutel või väljaostulepingutel;

- ac) „taastuenergia“ – taastuenergia, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiivis (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta;

- aca) „muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest valmistatud taastuvkütused“ – muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest valmistatud taastuvkütused, nagu on määratletud [muudetud II taastuenergiadirektiivi artiklis XX];

- ad) „säästvad alternatiivkütused“ – lennundussektori jaoks ette nähtud kütused, millele on osutatud [ReFuelEU Aviationi määruse] artikli 3 lõigetes 7, 13 ja 17, või kütused, mis on ette nähtud merendussektorile, nagu on kindlaks määratud [FuelEU Maritime määruse] artikli 10 lõigetes 1 ja 2 määratletud kriteeriumide kohaldamisel;

- ae) „heite vähendamise murrangulised tööstustehnoloogiad“ – tootmisvõimsuse suurendamine selliste murranguliste tööstustehnoloogiate jaoks, mida kasutatakse terase-, alumiiniumi-, mitteraudmetallide, põhikemikaalide, tsemendi-, lubja-, klaasi-, keraamika-, väetise- ja paberisektori energiamahukate tegevuste CO₂ heitemäärade märkimisväärses ja püsivaks vähendamiseks niivõrd, kui see on tehniliselt teostatav;

- af) „biotehnoloogilised kliima- ja energialahendused“ – elusorganismide, näiteks ensüümide, mikroorganismide ja bakterikultuuride kasutamisel põhinevad tehnoloogiad, mis suudavad vähendada CO₂ heidet, asendades tööstuslikes tootmisprotsessides energiamahukad fossiilsed või keemilised sisendid, mis on muu hulgas seotud CO₂ kogumise ja biokütuste tootmisega;

- b) „komponent“ – nullnetotehnoloogia osa, mida äriühing toodab ja millega kõnealune äriühing kaupleb, sealhulgas töödeldud materjalid;

- ba) „töödeldud materjal“ – materjal, mille töötlemine on lõppjärgus, välja arvatud kriitilise tähtsusega tooraine, mis kuulub kriitilise tähtsusega toorainete määrase kohaldamisalasse, ja mis on kavandatud täitma nullnetotehnoloogia erifunktsiooni;
- c) „innovatiivsed nullnetotehnoloogiad“ – tehnoloogiad, mis vastavad nullnetotehnoloogiate määratlusele, kuid mis ei ole jõudnud vähemalt tehnoloogilise valmiduse tasemeni 8 ja mis hõlmavad tegelikku innovatsiooni, mis ei ole praegu turul saadaval ja on piisavalt kõrgel tasemel, et katsetada seda kontrollitud keskkonnas;
- ca) „muud innovatiivsed tehnoloogiad“ – energia- või kliimatehnoloogiad, millel on tõendatud potentsiaal aidata kaasa tööstus- või energiasüsteemide CO₂ heite vähendamisele ja vähendada strateegilist sõltuvust ja mis hõlmavad tõelist innovatsiooni, mis ei ole praegu Euroopa turul kättesaadav ja on piisavalt kõrgel tasemel, et neid katsetada kontrollitud keskkonnas, kuid mis ei ole saavutanud vähemalt tehnoloogilise valmiduse taset 8;
- d) „nullnetotehnoloogia tootmisprojekt“ – nullnetotehnoloogiaid tootev kavandatud kommertsrajatis või neid tootva olemasoleva rajatise laiendamine või kasutusotstarbe muutmine;
- e) „strateegiline nullnetotehnoloogia projekt“ – liidus asuv nullnetotehnoloogia tootmisprojekt, CO₂ säilitamise projekt või CO₂ transporditaristu projekt, mida liikmesriik on tunnustanud nullnetotehnoloogia tootmisprojektina vastavalt artiklitele 10 ja 11;

- f) „loamenetlus“ – protsess, mis hõlmab kõiki asjakohaseid lube nullnetotehnoloogia tootmisprojektide ja strateegiliste projektide ehitamiseks, laiendamiseks, muutmiseks ja käitamiseks, hõlmates kõiki taotlusi ja menetlusi alates taotluse täielikuks tunnistamisest kuni tervikotsusest teatamiseni. CO₂ maapõues säilitamise puhul tähendab loamenetlus säilitamisloa andmise menetlust, mis hõlmab kõigi säilitamiskoha käitamiseks taotletud maapealsete rajatiste jaoks vajalike lubade töötlemist (ehitusluba, torude luba jne) ning CO₂ sisestamise ja säilitamise keskkonnaluba, mis on lõpule viidud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiivile 2009/31/EÜ, milles käsitletakse süsinikdioksiidi geoloogilist säilitamist ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 85/337/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2000/60/EÜ, 2001/80/EÜ, 2004/35/EÜ, 2006/12/EÜ, 2008/1/EÜ ja määrust (EÜ) nr 1013/2006;
- g) „tervikotsus“ – liikmesriigi ametiasutuste tehtud otsus või otsuste kogum, millega määratakse kindlaks, kas projektiarendajal on luba nullnetotehnoloogia tootmisprojekti rakendada, ilma et see piiraks kaebusmenetluse raames tehtud otsuste kohaldamist;
- h) „projektiarendaja“ – mis tahes ettevõtja või ettevõtjate konsortsium, kes arendab nullnetotehnoloogia tootmisprojekti või strateegilist nullnetotehnoloogia projekti;
- i) „nullnetotehnoloogia regulatsiooni testkeskkond“ – kava, mis võimaldab ettevõtjatel katsetada innovatiivseid nullnetotehnoloogiaid ning muid innovatiivseid tehnoloogiaid kontrollitud ja tegelikele oludele vastavas keskkonnas konkreetse kava alusel, mille on koostanud ja mille järelevalvet teeb pädev asutus;
- j) „tehnoloogilise valmiduse tase“ – meetod tehnoloogia valmiduse hindamiseks kooskõlas Rahvusvahelise Energiaagentuuri kasutatud liigitusega;
- k) „asjaomased asutused“ – ametiasutused, kes riikliku õiguse kohaselt osalevad lubade väljastamises loamenetluse raames, nagu on kirjeldatud punktis f;

- l) „riigihanke menetlus“ – mis tahes järgmine menetlus:
- i) direktiiviga 2014/24/EL hõlmatud mis tahes liiki hankemenetlus riigihankelepingu sõlmimiseks või direktiiviga 2014/25/EL hõlmatud mis tahes liiki hankemenetlus asjade, ehitustööde ja teenuste hankelepingu sõlmimiseks;
 - ii) direktiiviga 2014/23/EL hõlmatud ehitustööde või teenuste kontsessiooni andmise menetlus;
- m) „avaliku sektori hankija“ – riigihanke menetluse kontekstis tähendab see avaliku sektori hankijat, nagu on määratletud direktiivi 2014/23/EL artiklis 6, direktiivi 2014/24/EL artikli 2 lõike 1 punktis 1 ning direktiivi 2014/25/EL artiklis 3;
- n) „võrgustiku sektori hankija“ – riigihanke menetluste kontekstis tähendab see võrgustiku sektori hankijat, nagu on määratletud direktiivi 2014/23/EL artiklis 7 ja direktiivi 2014/25/EL artiklis 4;
- o) „leping“ – riigihanke menetluste kontekstis tähendab see direktiivi 2014/24/EL artikli 2 lõike 1 punktis 5 määratletud riigihankelepingut, direktiivi 2014/25/EL artikli 2 punktis 1 asjade, ehitustööde ja teenuste hankelepingute all määratletud hankelepinguid ning direktiivi 2014/23/EL artikli 5 punktis 1 määratletud kontsessioone;
- p) „enampakkumine“ – direktiivide 2014/23/EL, 2014/24/EL, 2014/25/EL ja 2009/81/EÜ kohaldamisalasse mittekuuluv taastuvatest energiaallikatest energia tootmist või tarbimist toetavate võistupakkumiste mehhanism;
- q) „CO₂ sisestusvõimekus“ – CO₂ kogus, mida on aastas võimalik sisestada kasutusel olevasse maapõues säilitamise kohta, mis on saanud loa direktiivi 2009/31/EÜ alusel, et vähendada heidet või suurendada süsinikdioksiidi sidumist, eelkõige suurtest tööstusrajatistest, ning mille mõõtühik on tonni/aastas;

- r) „energiasüsteemi lõimimine“ – lahendused, mille abil energiasüsteem kui tervik kavandatakse ja seda käitatakse, ühendades tugevamalt eri energiakandjad, taristud ja tarbimissektorid, et osutada taastuvatel energiaallikatel põhinevaid, paindlikke, usaldusväärseid ja ressursitõhusaid energiateenuseid ühiskonna ja keskkonna jaoks võimalikult väikeste kuludega;
- s) „tootmisvõimsus“ – tootmisprojekti toodetud nullnetotehnoloogiate tootmise koguvõimsus. Kui tootmisprojekti käigus ei toodeta lõpptooteid, vaid konkreetseid komponente või masinaid, mida kasutatakse peamiselt vastavate toodete tootmisel, siis osutab tootmisvõimsus kõnealuseid toodetavaid komponente või konkreetseid masinaid kasutava lõpptoote tootmise võimsusele.

Ia peatükk

Nullnetotehnoloogiad ja strateegilised nullnetotehnoloogiad

Artikkel 3a

Nullnetotehnoloogiate loetelu

1. Käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvad nullnetotehnoloogiad on järgmised:
 - a) taastuenergia tehnoloogiad;
 - b) elektrienergia ja soojuse salvestamine;
 - c) soojuspumbad;
 - d) elektrivõrgu tehnoloogiad;
 - e) muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest valmistatud kütuste tehnoloogiad;
 - f) säästvate alternatiivkütuste tehnoloogiad;
 - g) vesinikutehnoloogiad, sealhulgas elektrolüüsiseadmed ja kütuseelemendid;
 - i) tuumatehnoloogiad;

- j) CO₂ transport ning CO₂ kogumise, kasutamise ja säilitamise tehnoloogiad;
- k) energiasüsteemiga seotud energiatõhususe tehnoloogiad;
- l) biotehnoloogilised kliima- ja energialahendused, sealhulgas bioressursipõhised lähteainelahendused;
- p) heite vähendamise murrangulised tööstustehnoloogiad, mis ei ole hõlmatud eelmiste kategooriatega.

Artikkel 3b

Strateegiliste nullnetotehnoloogiate loetelu

1. Käesoleva määruse kohaldamisalasse kuuluvate strateegiliste nullnetotehnoloogiate loetelu on järgmine:
 - a) fotogalvaaniliselt saadud päikeseenergia, päikese soojuselektri ja päikese soojusenergia tehnoloogiad;
 - b) maismaa tuuleenergia ja avamere taastuvenergia tehnoloogiad;
 - c) aku- ja salvestustehnoloogiad;
 - d) soojuspumbad ja maapõueenergia tehnoloogiad;
 - e) vesinikutehnoloogiad, sealhulgas elektrolüüsiseadmed ja kütuseelemendid;
 - f) säästvad biogaasi- ja biometaanitehnoloogiad;
 - g) CO₂ kogumise ja säilitamise tehnoloogiad;
 - h) elektrivõrgu tehnoloogiad;
 - i) tuumalõhustumisenergia tehnoloogiad, sealhulgas tuumkütusetsükli tehnoloogiad;
 - j) säästvate alternatiivkütuste tehnoloogiad.
2. Lõikes 1 esitatud loetelu ei piira liikmesriigi õigust otsustada ise erinevate energiaallikate ja energiavarustuse üldise struktuuri valiku üle.

3. Lõikes 1 esitatud loetelu ei piira liidu rahaliste vahendite eraldamist, eelkõige rahastamiskõlblikkuse või toetuse andmise kriteeriume, mis on vastu võetud kooskõlas asjakohaste menetlustega, ega liidu poolt Euroopa Investeeringispanga kaudu antavat toetust.

II peatükk

Nullnetotehnoloogia tootmist soodustavad tingimused

I JAGU

HALDUSMENETLUSTE JA LOAMENETLUSTE LIHTSUSTAMINE

Artikkel 4

Ühtne kontaktpunkt

1. Liikmesriigid määravad hiljemalt... [9 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] liikmesriigi asjakohastel haldustasanditel ühe või mitu kontaktpunkti. Määratud kontaktpunkt vastutab nullnetotehnoloogia tootmisprojektide, sealhulgas strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide loamenetluse hõlbustamise ja koordineerimise eest ning teabe andmise eest haldusmenetluse lihtsustamise kohta kooskõlas artikliga 5, sealhulgas selle teabe andmise eest, mis käsitleb seda, millal loetakse taotlus artikli 6 lõigete 2a ja 6 kohaselt täielikuks.
- 1a. Mitme määratud kontaktpunkti korral pakuvad liikmesriigid vahendeid, mis aitavad projektiarendajatel leida artikli 5 kohaselt loodud veebileheküljel asjakohase määratud kontaktpunkti.
2. Määratud kontaktpunkt on projektiarendaja ainus kontaktpunkt nullnetotehnoloogia tootmisprojekti, sealhulgas strateegilise nullnetotehnoloogia projekti loamenetluses. Määratud kontaktpunkt teavitab projektiarendajat tervikotsuse tulemustest.

3. Nullnetotehnoloogia tootmisprojekti, sealhulgas strateegilise nullnetotehnoloogia projekti puhul võib määratud kontaktpunkti kohustused või sellega seotud ülesanded delegeerida teisele asutusele, tingimusel et:
 - a) määratud kontaktpunkt annab projektiarendajale sellisest delegeerimisest teada;
 - b) iga projekti eest vastutab ühtne kontaktpunkt;
 - c) ühtne kontaktpunkt koordineerib kõigi asjakohaste dokumentide ja kogu teabe esitamist;
 - d) ühtne kontaktpunkt annab teavet loamenetluses nõutava taotluse jaoks vajalike asjakohaste dokumentide kohta.
4. Projektiarendajatel lubatakse esitada kõiki loamenetluse jaoks asjakohaseid dokumente elektrooniliselt.
5. Pädevad asutused tagavad, et kõiki konkreetse projekti puhul läbi viidud asjakohaseid uuringuid, väljastatud lube ja antud kinnitusi võetakse arvesse ning et ei nõuta uuringute, lubade või kinnituste dubleerimist, välja arvatud juhul, kui liikmesriigi või liidu õigusega on ette nähtud teisiti.
6. Liikmesriigid tagavad, et taotlejad pääsevad hõlpsasti juurde teabele loamenetlusega seotud vaidluste lahendamise menetluste kohta, sealhulgas, kui see on kohaldatav, alternatiivsetele vaidluste lahendamise mehhanismidele, kui sellised menetlused on riikliku õigusega ette nähtud.
7. Liikmesriigid tagavad, et määratud kontaktpunktil on piisav arv kvalifitseeritud töötajaid ning piisavad rahalised, tehnilised ja tehnoloogilised ressursid, mida on vaja käesolevast määrusest tulenevate ülesannete tulemuslikuks täitmiseks.
8. Artiklites 28 ja 29 osutatud platvormil käsitletakse korrapäraselt käesoleva jao ning artiklite 12 ja 13 rakendamist ning jagatakse parimaid tavasid määratud kontaktpunktide korraldamise valdkonnas.

9. Riigi pädevad asutused täpsustavad ja teevad määratud kontaktpunktile kättesaadavaks nõuded ja sellise teabe ulatuse, mida projektiarendajalt enne loamenetluse algust nõutakse.

Artikkel 5

Teabe kättesaadavus veebis

Liikmesriigid tagavad veebis ning kesksel ja kergesti kättesaadaval viisil juurdepääsu nullnetotehnoloogia tootmisprojektidega, sh strateegiliste nullnetotehnoloogia projektidega seotud protsesse käsitlevale järgmisele teabele:

- a) artikli 4 lõikes 1 osutatud määratud kontaktpunktid;
- a) loamenetlus, sealhulgas teave vaidluste lahendamise kohta;
- b) rahastamis- ja investeerimisteenused;
- c) rahastamisvõimalused liidu või liikmesriigi tasandil;
- d) ettevõtluse tugiteenused, muu hulgas, kuid mitte ainult äriühingu tulumaksu deklareerimine, kohalikud maksuseadused, tööõigus.

Artikkel 6

Loamenetluse kestus

1. Nullnetotehnoloogia tootmisprojektide loamenetlus ei tohi olla pikem järgmistest tähtaegadest:
- a) 12 kuud selliste nullnetotehnoloogia tootmisprojektide rajamisel või laiendamisel, mille aastane tootmisvõimsus on alla 1 GW;
 - b) 18 kuud selliste nullnetotehnoloogia tootmisprojektide rajamisel või laiendamisel, mille aastane tootmisvõimsus on 1 GW või rohkem.

2. Nullnetotehnoloogia tootmisprojektide puhul, mille aastast tootmisvõimsust ei mõõdata gigavattides, ei tohi loamenetlus kesta kauem kui 18 kuud.
- 2a. Kui direktiivi 2011/92/EL kohaselt on nõutav keskkonnamõju hindamine, ei arvata lõigetes 1 ja 2 osutatud loamenetluse kestuse hulka kõnealuse direktiivi artikli 1 lõike 2 punkti g alapunktis i osutatud hindamise etappe.
4. Erandjuhtudel, kui kavandatud nullnetotehnoloogia tootmisprojekti või strateegilise nullnetotehnoloogia projekti olemus, keerukus, asukoht või suurus seda nõuab, võib liikmesriik pikendada artikli 6 lõigetes 1 ja 2 ning artikli 13 lõigetes 1 ja 2 osutatud tähtaegu enne nende aegumist juhtumipõhiselt kuni kolme kuu võrra.

Kui liikmesriik on seisukohal, et kavandatud nullnetotehnoloogia tootmisprojekt või strateegiline nullnetotehnoloogia projekt tekitab erakordse riski töötajate või kogu elanikkonna tervisele ja ohutusele, ning kui on vaja lisaaega, et välja selgitada, kas kindlakstehtud riske maandavad meetmed on kasutusele võetud, võivad nad juhtumipõhiselt pikendada kõnealuseid tähtaegu enne nende aegumist veel kuue kuu võrra.

5. Mõlemal juhul teavitab määratud kontaktpunkt projektiarendajat kirjalikult pikendamise põhjusest ja kuupäevast, mil tervikotsus eeldatavasti tehakse.
- 5a Artikli 4 lõikes 1 osutatud määratud kontaktpunkt teavitab projektiarendajat, millal on direktiivi 2011/92/EL artikli 5 lõikes 1 osutatud keskkonnamõju hindamise aruande esitamise tähtaeg, võttes arvesse loamenetluse korraldust asjaomases liikmesriigis ja vajadust anda piisavalt aega aruande hindamiseks. Keskkonnamõju hindamise aruande esitamise tähtaja ja aruande esitamise vahelist ajavahemikku ei arvestata lõigetes 1 ja 2 osutatud loamenetluse kestuse hulka.

Kui direktiivi 2011/92/EL artikli 1 lõike 2 punkti g alapunkti ii kohase konsulteerimise tulemusel on vaja täiendada keskkonnamõju hindamise aruannet lisateabega, võib artikli 4 lõikes 1 osutatud määratud kontaktpunkt anda projektiarendajale võimaluse esitada lisateavet. Sellisel juhul teavitab määratud kontaktpunkt projektiarendajat lisateabe esitamise tähtajast, mis ei tohi olla varem kui 30 päeva pärast teavitamist. Lisateabe esitamise tähtaja ja selle teabe esitamise vahelist ajavahemikku ei arvestata lõigetes 1 ja 2 osutatud loamenetluse kestuse hulka.

6. Hiljemalt 45 päeva pärast loataotluse kättesaamist tunnistab artikli 4 lõikes 1 osutatud määratud kontaktpunkt, et taotlus on terviklik, või kui projektiarendaja ei ole saatnud kogu taotluse menetlemiseks vajalikku teavet, palub määratud kontaktpunkt projektiarendajal esitada täieliku taotluse põhjendamatu viivitusega. Kuupäeva, millal artikli 4 lõikes 1 osutatud määratud kontaktpunkt taotluse terviklikuks tunnistab, käsitatakse konkreetse taotluse loamenetluse alguskuupäevana.
7. Hiljemalt kaks kuud pärast taotluse täielikuks tunnistamise kuupäeva koostab määratud kontaktpunkt tihedas koostöös muude asjaomaste asutustega loamenetluse üksikasjaliku ajakava.
8. Artiklites 6 ja 13 sätestatud tähtajad ei mõjuta liidu ega rahvusvahelisest õigusest tulenevaid kohustusi, vaiete menetlemist ega kohtulikku õiguskaitset.
9. Artiklites 6 ja 13 sätestatud tähtajad ei takista liikmesriike ühegi loamenetluse puhul lühemaid tähtaegu kehtestamast.

Keskkonnamõju hindamised ja keskkonnaload

1. Kui direktiivi 2011/92/EL kohaselt on nõutud keskkonnamõju hindamine, siis võib asjaomane projektiarendaja küsida enne taotluse esitamist määratud kontaktpunkti arvamust selle teabe ulatuse ja üksikasjalikkuse kohta, mis tuleb lisada kõnealuse direktiivi artikli 5 lõike 1 kohasesse keskkonnamõju hindamise aruandesse. Määratud kontaktpunkt tagab, et esimeses lõigus osutatud arvamus esitatakse võimalikult kiiresti ja hiljemalt 45 päeva pärast projektiarendaja taotluse esitamise kuupäeva.
2. Kui kohustus keskkonnamõju hinnata tuleneb samaaegselt direktiivist 2011/92/EL, direktiivist 92/43/EMÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2009/147/EÜ, direktiivist 2000/60/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2001/42/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2008/98/EÜ, direktiivist 2010/75/EL või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2012/18/EL [või looduse taastamise määrusest COM (2022) 304 final], siis tagab liikmesriik sellise koordineeritud või ühise menetluse kohaldamise, millega täidetakse kõnealuse liidu õigusakti nõuded.

Esimeses lõigus osutatud koordineeritud menetluse alusel koordineerib pädev asutus konkreetse projekti erinevaid individuaalseid keskkonnamõju hindamisi, mida nõutakse kohaldatavate liidu õigusaktidega.

Esimeses lõigus osutatud ühise menetluse alusel tagab pädev asutus konkreetse projekti ühtse keskkonnamõju hindamise, mida nõutakse kohaldatavate liidu õigusaktidega.
3. Liikmesriik tagab, et keskkonnamõju hindamise kohta direktiivi 2011/92/EL (keskkonnamõju hindamise kohta) artikli 1 lõike 2 punkti g alapunktis iv osutatud põhjendatud järeldus tehakse kolme kuu jooksul pärast kõnealuse direktiivi artiklite 5, 6 ja 7 kohaselt kogu vajaliku teabe kogumist ning selle direktiivi artiklites 6 ja 7 osutatud konsulteerimiste lõpetamist.

4. Direktiivi 2011/92/EL artikli 1 lõike 2 punktis e osutatud üldsusega konsulteerimise ja kõnealuse direktiivi artikli 6 lõikes 1 osutatud asutustega konsulteerimise tähtajad seoses kõnealuse direktiivi artikli 5 lõikes 1 osutatud keskkonnanaruandega ei ole pikemad kui 90 päeva.

Artikkel 8

Planeerimine

1. Liikmesriigid innustavad riiklikke, piirkondlikke ja kohalikke ametiasutusi, kes vastutavad kavade koostamise, sealhulgas detailplaneeringute, ruumilise planeerimise ja maakasutuse planeerimise eest, lisama sellistesse kavadesse, kui see on asjakohane, sätteid nullnetotehnoloogia tootmisprojektide, sealhulgas strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide ja kogu vajaliku taristu arendamiseks.
2. Kui kavad sisaldavad sätteid nullnetotehnoloogia tootmisprojektide, sh strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide arendamiseks ja neid tuleb hinnata kooskõlas direktiiviga 2001/42/EÜ ja direktiivi 92/43/EMÜ artikliga 6, siis need hindamised ühtlustatakse. Kui see on asjakohane, siis võetakse kõnealuse ühtlustatud hindamise käigus arvesse ka mõju kõigile potentsiaalselt mõjutatud veekogudele ja kontrollitakse, kas kava võib takistada veekogu puhul vastavust direktiivi 2000/60/EÜ artiklis 4 sätestatud nõuetele, takistada veekogu hea seisundi või hea potentsiaali saavutamist või halvendada veekogu seisundit või potentsiaali. Kui asjaomastelt liikmesriikidelt nõutakse, et nad hindaksid praeguse ja tulevase tegevuse mõju merekeskkonnale, sh maa- ja merealade koostoimele, nagu on osutatud direktiivi 2014/89/EL artiklis 4, siis on kõnealune mõju samuti hõlmatud ühtlustatud hindamisega.

Artikkel 8a

Nullnetotehnoloogia eelisarendusalade loomine

1. Liikmesriigid võivad võtta vastu kavad, millega määratakse kindlaks konkreetsed alad, et kiirendada nullnetotehnoloogia tootmisprojekte, sealhulgas strateegilisi nullnetotehnoloogia projekte või klastreid, katsetada innovatiivseid nullnetotehnoloogiaid, hõlbustada loamenetlusi ning asjakohasel juhul arendada majanduslikke võimalusi ja jagada vastutust.

2. Need kavad peavad vastama järgmistele tingimustele:
- a) määratlema nullnetotehnoloogia eelisarendusalade selge geograafilise ulatuse;
 - b) jätma välja Natura 2000 alad ja riiklike kaitsekavade alusel määratud alad looduse ja bioloogilise mitmekesisuse säilitamiseks ning lindude ja mereimetajate kindlaks tehtud rändeteed;
 - c) hindama keskkonnamõju vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2001/42/EÜ ning vajaduse korral hindama direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõike 3 kohaselt. See säte ei piira üksikute projektide vastavust kohaldatavatele liidu keskkonnavalastele õigusaktidele;
 - d) tagama koostoime III taastuvenergia direktiiviga ette nähtud taastuvenergia eelisarendusalade määramisega.
3. Liikmesriigid võivad hõlbustada nullnetotehnoloogia eelisarendusaladel vajaliku taristu loomist nullnetotehnoloogia projektide arendamiseks. See võib muu hulgas, kuid mitte ainult olla füüsiline, digitaalne või elektritaristu.

Artikkel 8b

Nullnetotehnoloogia eelisarendusalade alusel lubade andmine

- 1. I ja II jao sätteid kohaldatakse nullnetotehnoloogia eelisarendusalade individuaalsete projektide suhtes.
- 2. Hindamiste dubleerimise vältimiseks võtab määratud kontaktpunkt artikli 7 lõike 1 kohase arvamuse esitamisel arvesse artikli 8a lõike 2 punkti c kohaselt tehtud hindamiste tulemusi.
- 3. Ühtne kontaktpunkt võib luua vormid, milles osutatakse nullnetotehnoloogia eelisarendusalade projektide jaoks vajalikele erilubadele ja sellele, et need esitatakse pädevatele asutustele. Vorme võib jagada Euroopa nullnetotehnoloogia platvormil.

Artikkel 9

ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni konventsioonide kohaldatavus

1. Käesoleva määruse sätted ei piira kohustusi, mis tulenevad 25. juunil 1998. aastal Aarhusis allkirjastatud ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooni artiklitest 6 ja 7 ning 25. veebruaril 1991. aastal Espoos allkirjastatud ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni piiriülese keskkonnamõju hindamise konventsioonist ja selle 21. mail 2003. aastal Kiievis allkirjastatud keskkonnamõju strateegilise hindamise protokollist.
2. Kõik käesoleva jao ning artiklite 12 ja 13 alusel vastu võetud otsused tehakse üldsusele kättesaadavaks.

II JAGU

STRATEEGILISED NULLNETOTEHNOLOOGIA PROJEKTID

Artikkel 9a

Võrdlusalus

Komisjon ja liikmesriigid toetavad strateegilisi projekte kooskõlas käesoleva jaoga selle tagamiseks, et 2030. aastaks jõuab artiklis 3b loetletud strateegiliste nullnetotehnoloogiate tootmisvõimsus liidus vähemalt võrdlusaluseni 40 % liidu iga-aastasest kasutusvajadusest vastavate tehnoloogiate puhul, mis on vajalik liidu 2030. aasta kliima- ja energiaeesmärkide saavutamiseks, või selle näitaja lähedale.

Artikkel 10

Valikukriteeriumid

1. Liikmesriigid tunnustavad strateegiliste nullnetotehnoloogia projektidena neid nullnetotehnoloogia tootmisprojekte, mille puhul on tegemist artiklis 3b loetletud tehnoloogiaga ja mis asuvad liidus ning aitavad saavutada eesmärgi ning vastavad vähemalt ühele järgmistest kriteeriumidest:

- a) nullnetotehnoloogia tootmisprojekt toetab liidu nullnetotehnoloogia tehnoloogilist ja tööstuslikku vastupanuvõimet, suurendades nullnetotehnoloogia väärtusahela nende komponentide või segmentide tootmisvõimsust, mille puhul liit sõltub suurel määral impordist, mis pärineb ühest kolmandast riigist;
 - b) nullnetotehnoloogia tootmisprojekt avaldab selgelt positiivset mõju liidu nullnetotööstuse tarneahelale või selle järgmise etapi sektoritele, sealhulgas ülekanduvat mõju teistes liikmesriikides, seda lisaks asjaomasele projektiarendajale ja asjaomastele liikmesriikidele, panustades samal ajal konkurentsivõimesse, liidu kliima- ja energiaeesmärkidesse ja kvaliteetsete töökohtade loomisse liidu nullnetotööstuse tarneahelas vähemalt ühe järgmise kriteeriumi alusel:
 - i) see suurendab asjaomase nullnetotehnoloogia jaoks märkimisväärselt tootmisvõimsust liidus, aidates saavutada artiklis 9a seatud eesmärki;
 - ii) selle tulemusena toodetakse keskkonnakestlikumat ja paremini toimivat tehnoloogiat;
- ja on kooskõlas vähemalt ühe järgmise eesmärgiga:
- iii) sellega võetakse meetmeid, et meelitada ligi nullnetotehnoloogia jaoks vajalikke töötajaid ja tagada nende täiend- või ümberõpe, sh töökohapõhise õppe teel ning tihedas koostöös sotsiaalpartneritega;
 - iv) sellega võetakse kasutusele terviklikud vähese CO₂ heitega ja ringmajandusel põhinevad tootmistavad, sh näiteks jääksoojuse taaskasutamine, kõrvalvoogude väärtustamine ja veekasutuse tõhusus.

2. Liikmesriigid tunnustavad strateegiliste nullnetotehnoloogia projektidena CO₂ säilitamise projekte, mis vastavad kõigile järgmistele kriteeriumidele:

- a) CO₂ säilitamiskoht asub liidu territooriumil, selle majandusvööndites või selle mandrilaval Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni (UNCLOS) tähenduses;
 - b) CO₂ säilitamise projekt aitab saavutada artiklis 16 sätestatud eesmärki;
 - c) CO₂ säilitamise projekti puhul on esitatud CO₂ ohutu ja püsiva maapõues säilitamise loa taotlus kooskõlas direktiiviga 2009/31/EÜ.
- 2a. Strateegilisteks nullnetotehnoloogia projektideks loetakse ka CO₂ kogumise projekte ja CO₂ transporditaristu projekte, mis hõlbustavad CO₂ koguvate käitiste ühendamist CO₂ säilitamiskohtadega, mida peetakse strateegilisteks nullnetotehnoloogia projektideks vastavalt lõikele 2.
- 2b. Komisjon esitab lõigetes 1 ja 2 sätestatud kriteeriumide hindamiseks üldise teabe, andmed ja suunised.
3. Nullnetotehnoloogia tootmisprojekte, mis on seotud artikli 3 lõike 1 punktis aa määratletud tehnoloogiaga ning asuvad vähem arenenud ja üleminekupiirkondades ning Õiglase Ülemineku Fondi territooriumidel ning millel on õigus saada rahastust ühtekuuluvuspoliitika normide alusel, tunnistavad liikmesriigid pärast hankemenetluse lõpuleviimist artikli 11 lõike 3 kohaselt strateegiliste nullnetotehnoloogia projektidena projektiarendaja kirjalikul soovil, ilma et projektiarendaja peaks esitama ametlikku taotlust artikli 11 lõike 2 alusel.
4. Nullnetotehnoloogia tootmisprojekte, mis asuvad liidus, aitavad saavutada artikli 1 lõikes 1 sätestatud üldeesmärki ja mida kas toetatakse ELi heitkogustega kauplemise süsteemi innovatsioonifondist või mille puhul on tegemist üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektidega, projekti „European Hydrogen Valleys“ projektidega või Euroopa vesinikupanga projektidega ning mille vahenditega toetatakse investeeringuid artikli 3 lõike 1 punktis aa määratletud tehnoloogiate tootmisvõimsustesse, tunnustavad liikmesriigid artikli 11 lõike 3 kohaselt strateegiliste nullnetotehnoloogia projektidena projektiarendaja soovil, ilma et projektiarendaja peaks esitama ametlikku taotlust kooskõlas artikli 11 lõikega 2.

5. Kui strateegiline nullnetotehnoloogia projekt annab panuse sellise tehnoloogia väärtusahelasse, mida liikmesriik oma energiavarustuse üldstruktuuri osana ei aktsepteeri, võib liikmesriik keelduda projekti staatuse andmisest.

Artikkel 11

Taotluse esitamine ja tunnustamine

1. Strateegilise nullnetotehnoloogia projektina tunnustamise taotluse peab esitama asjaomase liikmesriigi projektiarendaja.
2. Lõikes 1 osutatud taotlus peab sisaldama kogu järgmist teavet:
 - a) asjakohased tõendid artikli 10 lõikes 1 või 2 sätestatud kriteeriumide täitmise kohta;
 - b) äriplaan, milles hinnatakse projekti rahalist elujõulisust kooskõlas töökohtade loomise eesmärgiga;
 - c) projekti esialgne ajakava, et hinnata, millal saaks projekt aidata saavutada artiklis 9a sätestatud liidu tootmisvõimsuse võrdlusalust või artiklis 16 sätestatud liidu tasandi eesmärki, milleks on CO₂ sisestusvõimekus.
- 2a. Komisjon esitab lõikes 1 osutatud taotluste esitamiseks eelnevalt kindlaksmääratud vormi.
3. Liikmesriigid peavad hindama lõikes 1 osutatud taotlust õiglase ja läbipaistva menetluse teel ühe kuu jooksul tervikliku taotluse kättesaamisest. Kui projektiarendaja ei ole saatnud kogu taotluse menetlemiseks vajalikku asjakohast ja täielikku teavet, palub liikmesriik ainult üks kord, et projektiarendaja esitaks täiendava teabe põhjendamatu viivitusega, et taotlus oleks täielik. Hindamisprotsessi alguseks loetakse taotluse täielikuks tunnustamise kuupäeva.

- 3a. Kui lõikes 3 osutatud aja jooksul otsust ei tehta, võib projektiarendaja teavitada Euroopa nullnetotehnoloogia platvormi ja komisjon nõuab põhjendamatut viivitust, et liikmesriik esitaks projektiarendajale ajakohastatud tähtaja. Seejärel määrab liikmesriik kindlaks ajakava, mille jooksul tehakse otsus projekti strateegilise projektina tunnistamise kohta.
4. Komisjon võib esitada heakskiidetud nullnetotehnoloogia projektide kohta oma arvamuse. Kui liikmesriik lükkab taotluse tagasi, siis on taotluse esitajal õigus esitada taotlus komisjonile, kes hindab taotlust 20 tööpäeva jooksul. Komisjoni hinnang ei piira liikmesriigi otsust.
5. Kui komisjon kinnitab pärast lõike 4 kohast hindamist, et liikmesriik on teinud taotluse tagasilükkamisel õige otsuse, siis teavitab komisjon taotluse esitajat kirjalikult oma järeldusest. Kui komisjon annab taotlusele liikmesriigist erineva hinnangu, siis arutatakse kõnealust projekti artikli 28 kohaselt loodud Euroopa nullnetotehnoloogia platvormil.
6. Kui komisjon või liikmesriik leiab, et strateegilises nullnetotehnoloogia projektis on tehtud märkimisväärseid muudatusi või see ei vasta enam artikli 10 lõikes 1 või 3 sätestatud kriteeriumidele või kui projekti tunnustati valeteavet sisaldava taotluse alusel, siis teavitab ta sellest asjaomast projektiarendajat. Pärast projektiarendaja ära kuulamist võib liikmesriik tunnistada kehtetuks otsuse, millega anti projektile strateegilise nullnetotehnoloogia projekti staatus.
7. Projektid, mida enam strateegiliste nullnetotehnoloogia projektidena ei tunnustata, kaotavad kõik õigused, mis neil käesoleva määruse alusel kõnealuse staatusega seoses on.
8. Komisjon loob strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide registri, mis on kõigile avatud, ja hoiab seda käigus.

Strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide eelisstaatus

1. Projektiarendajad ja kõik asjaomased asutused tagavad, et strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide puhul menetletakse neid küsimusi võimalikult kiiresti kooskõlas liidu ja liikmesriigi õigusega.
2. Piiramata liidu õiguses sätestatud kohustusi, kui projektile antakse nullnetotehnoloogia projekti staatus, omistavad liikmesriigid strateegilistele nullnetotehnoloogia projektidele kõige suurema võimaliku riikliku tähtsuse, kui riiklikus õiguses on selline seisund olemas, ning neid projekte koheldakse sellest lähtuvalt loamenetlustes, sh kui need on seotud keskkonnamõju hindamise ja ruumilise planeerimisega, kui see on riiklikus õiguses ette nähtud.
3. Strateegilisi nullnetotehnoloogia projekte käsitatakse projektidena, mis toetavad liidu strateegiliste nullnetotehnoloogiate varustuskindlust, ning seega on need avalikes huvides. Direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõikes 4 ja artikli 16 lõikes 1, direktiivi 2000/60/EÜ artikli 4 lõikes 7 ning direktiivi 2009/147/EÜ artikli 9 lõike 1 punktis a [või looduse taastamise määruse artikli 4 lõigetes 8 ja 8a] käsitletud keskkonnamõju puhul käsitatakse strateegilisi nullnetotehnoloogia projekte liidus avalikku huvi pakkuvate projektidena ja neid võib käsitada ülekaaluka avaliku huviga seotud projektidena, kui on täidetud kõik nimetatud õigusaktides sätestatud tingimused.
4. Kõiki strateegiliste nullnetotehnoloogia projektidega seotud vaidluste lahendamise menetlusi, kohtuvaidlusi, apellatsioone ja õiguskaitsevahendeid mis tahes riiklikes kohtutes, vahekohtutes, vaekogudes, sh lepitusi ja vahekohtumenetlusi, kui need on sätestatud loamenetlusi käsitlevas riiklikus õiguses, käsitatakse kiireloomulistena, kui riiklikus õiguses on sellised kiireloomulised menetlused ette nähtud, ja selleks sätestatud ulatuses ning tingimusel, et austatakse tavapäraselt kohaldatavaid üksikisikute või kogukondade kaitseõigusi. Strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide arendajad osalevad vajaduse korral sellises kiireloomulises menetluses.

Artikkel 13

Strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide loamenetluse kestus

1. Strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide loamenetlus ei tohi olla pikem järgmistest tähtaegadest:
 - a) 9 kuud strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide rajamisel või laiendamisel, mille aastane tootmisvõimsus on alla 1 GW;
 - b) 12 kuud strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide rajamisel või laiendamisel, mille aastane tootmisvõimsus on 1 GW või rohkem;
 - c) 18 kuud direktiivi 2009/31/EÜ kohaselt kõigi säilitamiskoha käitamiseks vajalike lubade puhul.
2. Strateegilise nullnetotehnoloogia puhul, mille aastast tootmisvõimsust ei mõõdata gigavattides, ei tohi loamenetlus kesta kauem kui 12 kuud.
- 2a. Kui direktiivi 2011/92/EL kohaselt on nõutav keskkonnamõju hindamine, ei arvata lõigetes 1 ja 2 osutatud loamenetluse kestuse hulka kõnealuse direktiivi artikli 1 lõike 2 punkti g alapunktis i osutatud hindamise etappe.

Artikkel 14

Strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide rakendamise kiirendamine

1. Komisjon ja liikmesriigid võtavad, kui see on asjakohane, meetmeid, et kiirendada strateegilistesse nullnetotehnoloogia projektidesse tehtavaid investeeringuid ja suurendada nende mahtu. Ilma et see piiraks ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist, võib selline tegevus hõlmata toetuse andmist ja koordineerimist strateegilistele nullnetotehnoloogia projektidele, millel on raskusi rahastamisele juurdepääsul.
2. Liikmesriigid võivad anda haldustoetust strateegilistele nullnetotehnoloogia projektidele, et soodustada nende õigeaegset ja tulemuslikku rakendamist, sh järgmiselt:

- a) andes abi, et tagada vastavus kohaldatavatele haldus- ja aruandluskohustustele;
- b) andes abi projektiarendajatele, et teavitada üldsust, suurendada üldsuse heakskiitu projektile.

Artikkel 15

Rahastamise koordineerimine

1. Artikli 28 alusel loodud Euroopa nullnetotehnoloogia platvormi raames käsitletakse strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide rahastamisvajadusi ja kitsaskohti ning võimalikke parimaid tavasid, eeskätt ELi piiriüleste tarneahelate arendamiseks, eelkõige vahetades korrapäraselt teavet asjaomaste tööstusliitudega.
2. Strateegilise nullnetotehnoloogia projekti arendaja taotlusel käsitleb Euroopa nullnetotehnoloogia platvorm projekti rahastamise viise ja annab nõu, kuidas projekti rahastamine lõpule viia, võttes arvesse juba tagatud vahendeid ning vähemalt järgmisi elemente:
 - a) täiendavad erasektori rahastamisallikad;
 - b) toetus Euroopa Investeeringispanga grupi või muude rahvusvaheliste finantsasutuste, sh Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga vahendite kaudu;
 - c) olemasolevad liikmesriikide vahendid ja programmid, sh liikmesriikide tugipankadelt, institutsioonidelt või ekspordikrediidi agentuuridelt;
 - d) asjaomased liidu vahendid ja rahastamisprogrammid.

III peatükk

CO₂ sisestusvõimekus

Artikkel 16

CO₂ sisestusvõimekuse liidu tasandi eesmärk

1. 2030. aastaks tuleb saavutada iga-aastane sisestusvõimekus vähemalt 50 miljonit tonni CO₂ säilitamiskohtades, mis asuvad Euroopa Liidu territooriumil, selle majandusvööndites või mandrilaval Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni (edaspidi „UNCLOS“) tähenduses ning need sisestamised ei tohi olla kombineeritud süsivesinike töhustatud tootmisega.
2. Kõik säilitamiskohad kavandatakse töötama vähemalt viis aastat ning nende puhul järgitakse direktiivis 2009/31/EÜ kindlaks määratud läbipaistvalt ja mittediskrimineerivalt antava õiglase ja avatud juurdepääsu põhimõtteid.

Artikkel 17

CO₂ säilitamisvõimsuse andmete läbipaistvus

1. Liikmesriigid kohustuvad kuue kuu jooksul alates käesoleva määruse jõustumisest:
 - a) tegema andmed kõigi piirkondade kohta, kus nende territooriumil võiks CO₂ säilitamiskohti lubada, sealhulgas soolaste põhjaveekihtide kohta, üldsusele kättesaadavaks, ilma et see piiraks konfidentsiaalse teabe kaitsmise nõuete kohaldamist;

- b) kohustama üksusi, kellel on või on olnud nende territooriumil Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 94/22/EÜ³⁶ artikli 1 punktis 3 määratletud luba, tegema üldsusele kättesaadavaks kõik geoloogilised andmed tootmiskohtade kohta, mis on kasutusest kõrvaldatud või mille kasutusest kõrvaldamisest on teatatud pädevale asutusele, välja arvatud juhul, kui üksus on taotlenud direktiivi 2009/31/EÜ kohast uuringuluba;
 - c) punkti a otstarbel peavad andmed sisaldama vähemalt teavet, mida on nõutud komisjoni teatises suuniste kohta liikmesriikidele 2021.–2030. aasta riiklike energia- ja kliimakavade ajakohastamiseks.
2. Kuue kuu jooksul alates käesoleva määruse jõustumisest ja seejärel igal aastal esitab iga liikmesriik komisjonile aruande, milles kirjeldatakse:
- a) käimasolevaid CO₂ kogumise projekte ning hinnangut vastavate transpordi-, sisestus- ja säilitusvõimekuse alaste vajaduste ja kavade kohta;
 - b) tema territooriumil käimasolevaid CO₂ transpordi ja säilitamise projekte, sh direktiivi 2009/31/EÜ alusel lubade väljastamise staatust, lõpliku investeerimisotsuse tegemise ja kasutusse võtmise eeldatavaid kuupäevi;
 - c) riiklikke toetusmeetmeid, mis on võetud või võetakse punktides a ja b osutatud projektide stimuleerimiseks, ning meetmeid, mis on seotud CO₂ piiriülese transpordiga.
3. Kui liikmesriigis CO₂ säilitamise projekte ei rakendata, annab see liikmesriik aru oma kavadest, mille eesmärk on hõlbustada tööstussektorite CO₂ heite vähendamist või arendada CO₂ piiriülest transporti.

³⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 1994. aasta direktiiv 94/22/EÜ süsivesinike geoloogilise luure, uurimise ja tootmise lubade andmis- ning kasutamistingimuste kohta (EÜT L 164, 30.6.1994, lk 3).

Artikkel 18

Loa saanud nafta- ja gaasitootjate panus

1. Kõik üksused, kellel on direktiivi 94/22/EÜ artikli 1 punktis 3 määratletud luba, peavad individuaalselt panustama artiklis 16 sätestatud kogu liitu hõlmava eesmärgi saavutamisse, mis käsitleb kättesaadavat CO₂ sisestusvõimekust. Need individuaalsed panused arvutatakse proportsionaalselt, lähtuvalt iga üksuse osakaalust liidu toornafta ja maagaasi tootmises alates 1. jaanuarist 2020 kuni 31. detsembrini 2023, ning need peavad sisaldama CO₂ sisestusvõimekust säilitamiskohas, mis on saanud loa kooskõlas süsinikdioksiidi geoloogilist säilitamist käsitleva direktiiviga 2009/31/EÜ ja mis on turu jaoks 2030. aastaks saadaval. Üksused, mille toornafta ja maagaasi tootmine jääb allapoole teatavat künnist, mis määratakse kindlaks kooskõlas delegeeritud õigusaktiga vastavalt lõikele 7, jäetakse sellest arvutusest välja ja nad ei pea panustama.
2. Kolme kuu jooksul alates käesoleva määruse jõustumisest teevad liikmesriigid kindlaks ja teatavad Euroopa Komisjonile lõikes 1 osutatud üksused ning nende toornafta ja maagaasi tootmismahu 1. jaanuarist 2020 kuni 31. detsembrini 2023.
3. Komisjon määrab kindlaks lõikes 1 osutatud üksuste panused 2030. aastaks liidu CO₂ sisestusvõimekuse eesmärgi saavutamisse, kui ta on saanud artikli 17 lõike 2 alusel esitatud aruanded ning konsulteerinud liikmesriikide ja huvitatud isikutega.
4. Lõikes 1 osutatud üksused peavad esitama komisjonile 12 kuu jooksul alates käesoleva määruse jõustumisest kava, milles on üksikasjalikult kirjeldatud, kuidas nad kavatsevad anda oma panuse 2030. aastaks liidu CO₂ sisestusvõimekuse eesmärgi saavutamisse. Need kavad peavad vastama järgmistele tingimustele:
 - a) kinnitama üksuse panuse, mis on väljendatud 2030. aastaks kasutusele võetava täiendava CO₂ säilitamis- ja sisestusvõimekuse eesmärgina;
 - b) täpsustama eesmärgi saavutamise viisi ja vaheetapid.

5. Kasutatava sisestusvõimekuse eesmärgi saavutamiseks võivad lõikes 1 osutatud üksused käituda ühel järgmisel viisil:
- a) arendada CO₂ säilitamise projekte kas üksi või koostöös muude üksustega;
 - b) sõlmida kokkuleppeid lõikes 1 osutatud muude üksustega;
 - c) sõlmida kokkuleppeid säilitamise projekti kolmandast isikust arendajate või investoritega nende panuse andmiseks.
6. Lõikes 1 osutatud üksused esitavad käesoleva määruse jõustumisest kahe aasta möödumisel ja seejärel igal aastal komisjonile aruande, milles nad kirjeldavad edusamme oma panuse andmisel. Komisjon teeb need aruanded avalikkusele kättesaadavaks.
- 6a. Erandina võib liikmesriik taotleda, et komisjon vabastaks lõikes 1 osutatud üksused individuaalse panuse andmise kohustusest seoses nende poolt kõnealuse liikmesriigi territooriumil läbi viidud tootmistegevustega ajavahemikul 1. jaanuarist 2020 kuni 31. detsembrini 2023, tingimusel et:
- a) direktiivi 2009/31/EÜ kohase säilitamisloa saanud ja liikmesriigi territooriumil lõpliku investeerimisotsuse teinud üksuse käitatavate kõikide säilitamiskohtade üldine iga-aastane sisestusvõimekus ületab asjaomaste tootmistegevuste puhul lõikes 1 osutatud üksuste individuaalsete panuste summat. Nende säilitamiskohtadega seotud aastane sisestusvõimekus vastab säilitamislubades ja lõplikes investeerimisotsustes nimetatud võimekusele ning aitab saavutada kogu liitu hõlmavat kättesaadava CO₂ sisestusvõimekuse eesmärki, mis on sätestatud artiklis 16;
 - b) taotlus esitatakse enne 2027. aasta lõppu.

Kui kaks eespool nimetatud tingimust on täidetud, võtab komisjon vastu otsuse, millega vabastatakse lõikes 1 osutatud asjaomased üksused nende individuaalse panuse andmise kohustusest seoses taotluse esitanud liikmesriigi territooriumil nende poolt läbi viidud tootmistegevustega.

Vabastatud üksused võivad sõlmida lõike 5 punktide b ja c kohaseid kokkuleppeid üksnes sellise sisestusvõimekuse kohta, mis ületab individuaalse panuse, mille andmise kohustusest nad on vabastatud, ja vabastuse saanud individuaalsete panuste summa.

Üks aasta pärast vabastusotsuse tegemist ja seejärel igal aastal esitab liikmesriik komisjonile aruande, milles kirjeldatakse üksikasjalikult vabastatud üksuste edusamme seoses nende panusega artiklis 16 sätestatud kogu liitu hõlmava kättesaadavat CO₂ sisestusvõimekust käsitleva eesmärgi saavutamisse. Komisjon teeb need aruanded avalikkusele kättesaadavaks.

- 6b. Komisjon hindab hiljemalt 31. detsembriks 2028 artikli 31 lõike 1 punkti b ja artikli 31 lõike 7 kohaste aruannete põhjal suhet käimasolevatest või 2030. aastaks toimima kavandatud CO₂ kogumise projektidest tuleneva sisestusvõimekuse alase nõudluse ja lõikes 1 osutatud üksuste poolt konkreetse liikmesriigi territooriumil toimuva tootmistegevusega seoses antavate individuaalsete panuste summa vahel. Märkimisväärse tasakaalustamatuse korral võib asjaomane liikmesriik erandkorras taotleda komisjonilt erandit seoses individuaalse panuse täitmise kuupäevaga.
7. Komisjonil on õigus võtta artikli 32 kohaselt vastu käesolevat määrust täiendavaid delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad järgmist:
- a) normid, mis käsitlevad selliste üksuste kindlakstegemist, kes peavad vastavalt lõikele 1 panustama, sealhulgas künnist, millest allapoole jäävad üksused on panuse andmise kohustusest vabastatud;
 - a) kord, mille kohaselt võetakse arvesse lõikes 1 osutatud üksuste vahelisi kokkuleppeid ja investeeringuid kolmandate isikute käsutuses olevasse säilitamisvõimsusesse individuaalse panuse andmiseks kooskõlas lõike 5 punktidega b ja c;

- b) lõikes 6 osutatud aruannete sisu; c) tingimused, mille alusel komisjon võib vabastada üksused osaliselt nende individuaalse panuse andmise kohustusest vastavalt lõikele 6a.

IV peatükk

Turulepääs

Artikkel 19

Panus kestlikkusse ja vastupanuvõimesse riigihanke menetluste raames

1. Direktiivide 2014/23/EL, 2014/24/EL või 2014/25/EL kohaldamisalasse kuuluvate hankemenetluste puhul, kui hankelepingute eseme osaks on käesoleva määruse artiklis 3b loetletud strateegiline nullnetotehnoloogia, või nimetatud tehnoloogiat hõlmavate ehitustööde hankelepingute puhul kohaldavad avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad keskkonnakestlikkuse alaseid kohustuslikke miinimumnõudeid, nagu need on kindlaks määratud lõikes 4 osutatud rakendusaktides.

See ei takista avaliku sektori hankijaid ja võrgustiku sektori hankijaid kasutamast keskkonnakestlikkusega seoses muid miinimumnõudeid või hindamiskriteeriume.

3. Lõikes 1 osutatud kohustuslikud miinimumnõuded esitatakse, kui see on kohaldatav, järgmisel kujul:
- a) tehnilised kirjeldused või nõuded direktiivi 2014/23/EL artikli 36, direktiivi 2014/24/EL VII lisa punkti 1 ja direktiivi 2014/25/EL artikli 60 tähenduses või
 - b) lepingute täitmise klauslid direktiivi 2014/24/EL artikli 70 ja direktiivi 2014/25/EL artikli 87 ning direktiivi 2014/23/EL üldpõhimõtete tähenduses.
4. Komisjon võtab vastu rakendusakti, milles määratakse kindlaks keskkonnakestlikkuse alased miinimumnõuded. Selle rakendusakti vastuvõtmisel võetakse arvesse vähemalt järgmisi elemente:

- a) asjaomaste tehnoloogiate turuolukord liidu tasandil;
- b) keskkonnakestlikkust käsitlevad sätted, mis on esitatud teistes liidu seadusandlikes ja muudes kui seadusandlikes aktides, mis on kohaldatavad lõikes 1 sätestatud kohustusega hõlmatud hangete suhtes;
- c) liidu rahvusvahelised kohustused, sealhulgas WTO riigihankeping ja muud rahvusvahelised lepingud, millega liit on seotud.

Nimetatud rakendusakt võetakse vastu üheksa kuu jooksul pärast käesoleva määruse jõustumist kooskõlas artikli 34 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

5. Riigihankemenetluste puhul, kui hankepingute eseme osaks on käesoleva määruse artiklis 3b loetletud strateegiline nullnetotehnoloogia, või nimetatud tehnoloogiat hõlmavate ehitustööde hankepingute puhul ja raamlepingu alusel sõlmitud lepingute puhul, kui nende raamlepingute eeldatav maksumus on direktiivi 2014/23/EL artiklis 8, direktiivi 2014/24/EL artiklis 4 ja direktiivi 2014/25/EL artiklis 15 sätestatud maksumusega võrdne või sellest suurem, võetakse arvesse pakkumuse panust vastupanuvõimesse.

Kui komisjon on hanke väljakuulutamise või sellise menetluse alustamise ajal artikli 22 lõike 2 kohaselt kindlaks teinud, et kolmandast riigist pärit konkreetse strateegilise nullnetotehnoloogia või asjaomaste toodete tootmiseks peamiselt kasutatavate konkreetsete komponentide osakaal moodustab rohkem kui 50 % selle konkreetse strateegilise nullnetotehnoloogia või nende, asjaomaste toodete tootmiseks peamiselt kasutatavate konkreetsete komponentide tarnetest liidus, kohaldavad avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad lõikes 1 osutatud riigihankemenetlustes järgmisi tingimusi:

- a) kohustus mitte tarnida rohkem kui 50 % käesolevas lõikes osutatud konkreetse strateegilise nullnetotehnoloogia väärtusest komisjoni poolt kindlaks määratud kolmandast riigist;

- b) kohustus, mis kehtib lepingu kestel ning mille kohaselt käesolevas lõikes osutatud strateegilise nullnetotehnoloogia põhikomponendid, mis lepingu täitmisel tarnitakse või kättesaadavaks tehakse, ei moodusta rohkem kui 50 % käesolevas lõikes osutatud konkreetse strateegilise nullnetotehnoloogia põhikomponentide väärtusest, olenemata sellest, kas selliseid komponente tarnib või teeb otse kättesaadavaks edukas pakkuja või alltöövõtja komisjoni poolt kindlaks määratud kolmandast riigist;
- c) kohustus esitada avaliku sektori hankijale või võrgustiku sektori hankijale nende taotluse korral hiljemalt hankelepingu täitmise lõpetamisel punktile a või b vastavad piisavad tõendid;
- d) kohustus maksta punktis a või b osutatud tingimuste täitmata jätmise korral proportsionaalset leppetrahvi, mis moodustab vähemalt 5 % käesolevas lõikes osutatud lepingu konkreetsete strateegiliste nullnetotehnoloogiate väärtusest.

Lepingute puhul, mis on hõlmatud WTO riigihankelepingu Euroopa Liitu käsitleva I lisaga ja muude asjakohaste rahvusvaheliste lepingutega, millega liit on seotud, ei kohalda avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad punktides a–d sätestatud nõudeid lepingu allkirjastanud ettevõtjate suhtes, kellelt tarnitavad tooted pärinevad.

See ei takista avaliku sektori hankijaid ja võrgustiku sektori hankijaid kasutamast täiendavaid hinnaga mitteseotud kriteeriume.

6. Avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad võivad erandkorras otsustada lõikeid 1, 2, 3 ja 5 mitte kohaldada, kui:

- a) vajaliku nullnetotehnoloogia saab tarnida üksnes konkreetne ettevõtja ja kui puudub mõistlik alternatiiv või asendusvariant ning konkurentsi puudumine ei tulene hankekriteeriumide kunstlikust kitsendamisest;

- b) eelmise riigihankemenetluse käigus ei esitatud ühtegi sobivat pakkumust ega osalemistaotlust;
- c) nende kohaldamine kohustaks kõnealust avaliku sektori hankijat või võrgustiku sektori hankijat hankima seadmeid, mis tooks kaasa ebaproportsionaalselt suure kulu või millel oleksid olemasolevatest seadmetest erinevad tehnilised omadused, või kui nende kohaldamine põhjustaks koostalitlusvõime puudumist või tehnilisi probleeme käitamisel või hooldamisel.

Avaliku sektori hankijad ja võrgustiku sektori hankijad võivad pidada ebaproportsionaalselt suureks kuluerinevusi, mis ületavad objektiivsete ja läbipaistvate andmete põhjal hinnanguliselt 20 %.

See säte ei piira võimalust arvata välja põhjendamatult madala maksumusega pakkumused kooskõlas direktiivi 2014/24/EL artikliga 69 ja direktiivi 2014/25/EL artikliga 84.

Artikkel 20

Enampakkumised taastuvate energiaallikate kasutuselevõtuks

1. Kui liikmesriigid kavandavad enampakkumisi taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutuselevõtuks ja kui käesolevas määruses strateegilise nullnetotehnoloogiana loetletud tehnoloogiatel on lubatud osaleda, kohaldavad liikmesriigid:
 - a) eelkvalifitseerimise kriteeriume, mis on seotud vastutustundlike ettevõtlustavade, küberturvalisuse ja andmeturbega ning suutlikkusega projekt täielikult ja õigeaegselt ellu viia;
 - b) eelkvalifitseerimise kriteeriume, mis erinevad punktis a osutatud kriteeriumidest, või hindamiskriteeriume, et hinnata lõike 1a kohast enampakkumise panust kestlikkusse ja vastupanuvõimesse.

See ei piira direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 4 ning aluslepingu artiklite 107 ja 108 ning liidu rahvusvaheliste kohustuste kohaldamist.

1a. Enampakkumiste panus kestlikkusse ja vastupanuvõimesse põhineb punktis a sätestatud kriteeriumil ja vähemalt ühel punktides b–d sätestatud kriteeriumidest, mis on objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad:

- a) panus vastupanuvõimesse, võttes arvesse kolmandast riigist pärit strateegiliste nullnetotehnoloogiate või asjaomaste toodete tootmiseks peamiselt kasutatavate konkreetsete komponentide osakaalu, mis moodustab rohkem kui 50 % selle konkreetse strateegilise nullnetotehnoloogia tarnetest liidus;

Punkti a kohaldamisel määratakse päritoluriik kindlaks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 952/2013;

- b) keskkonnakestlikkus, mis ületab kohaldatavate õigusaktide miinimumnõudeid;
- c) panus innovatsiooni, pakkudes täiesti uusi lahendusi või parandades võrreldavaid tipptasemel lahendusi;
- d) panus energiasüsteemi lõimimisse.

See ei takista liikmesriike kasutamast täiendavaid hinnaga mitteseotud kriteeriume lisaks neile, mis on loetletud käesolevas lõikes 1a.

Komisjon võtab vastu rakendusakti, milles täpsustatakse eelkvalifitseerimis- ja hindamiskriteeriume.

Nimetatud rakendusakt võetakse vastu üheksa kuu jooksul pärast käesoleva määruse jõustumist kooskõlas artikli 34 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

2. Hindamiskriteeriumidena kohaldamise korral omistavad liikmesriigid igale kriteeriumile, mille alusel hinnatakse enampakkumise panust kestlikkusse ja vastupanuvõimesse, miinimumkaalu, mis moodustab 5 %, ning kogukaalu, mis moodustab 15–30 % hindamiskriteeriumidest. See ei piira võimalust omistada suurem kaal lõike 1a punktides b, c ja d osutatud kriteeriumidele vastavalt mis tahes piirangule, mis võib riigiabi eeskirjade kohaselt olla kehtestatud hinnaga mitteseotud kriteeriumidele.
 3. Liikmesriigid ei ole kohustatud kohaldama kaalutlusi, mis on seotud lõikes 1 määratletud eelkvalifitseerimise ja hindamiskriteeriumidega, kui nende kohaldamine tooks kaasa ebaproportsionaalselt suured kulud. Liikmesriigid võivad pidada ebaproportsionaalselt suureks kuluerinevusi, mis ületavad objektiivsete ja kontrollitavate andmete põhjal hinnanguliselt 15 %.
 4. Lõikeid 1–3 kohaldatakse vähemalt 20 % suhtes aastasest enampakkumisel müüdavast mahust liikmesriigi kohta. Lõikes 5 osutatud rakendusakti jõustumisel kohaldatakse lõikeid 1–3 aastase, liikmesriigi kohta enampakkumisel müüdava mahu suhtes, nagu see on kindlaks määratud lõikes 5 osutatud rakendusaktis.
 5. Komisjon võtab 31. detsembriks 2027 ja seejärel iga kahe aasta tagant vastu rakendusakti, millega määratakse kindlaks lõigete 1–3 kohaldamisalasse kuuluva aastase enampakkumisel müüdava liikmesriigipõhise mahu osad ning vähendatakse lõikes 3 osutatud hinnanguliste kuluerinevuste künnist. Enampakkumisel müüdava mahu osa kindlaksmääramine põhineb põhjalikul hindamisel, mille käigus käsitletakse vastupanuvõime ja kestlikkuse kriteeriumide kohaldamist taastuenergia enampakkumiste puhul ning nende mõju taastuenergiatehnoloogiate kiirendatud kasutuselevõtule.
- Esimeses lõigus osutatud rakendusaktiga tagatakse piisav rakendamisaeg, mis on vähemalt 12 kuud alates rakendusakti jõustumisest, et kohandada siseriiklikku õigust ja enampakkumiste kavandamist.

6. Aastase enampakkumisel müüdava liikmesriigipõhise mahu arvutamisel võib jätta välja järgmised enampakkumised:
- a) enampakkumised, mis käsitlevad konkreetset tehnoloogiat, mille puhul kõigil eelneva kahe aasta jooksul toimunud enampakkumistel osalemise määr on olnud ebapiisav;
 - b) enampakkumised, mis käsitlevad rajatise, mille puhul maksimaalne projekti maht on 10 MW.
7. Et hõlbustada rakendamist kõigi liikmesriikide, eelkõige nende jaoks, kus enampakkumiste maht on väike, võivad liikmesriigid, kes on viimase kahe aasta jooksul algatanud kõige rohkem kaks enampakkumist aastas, arvutada nende enampakkumiste osakaalu, mille suhtes kohaldatakse kahe aasta jooksul hinnaga mitteseotud kriteeriume.

Artikkel 21

Muud avaliku sekkumise vormid

1. Piiramata aluslepingu artiklite 107 ja 108 ning direktiivi 2018/2001³⁷ artikli 4 kohaldamist ning kooskõlas liidu rahvusvaheliste kohustustega, kui liikmesriigid, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused, avalik-õiguslikud asutused või ühendused, mille on moodustanud üks või mitu kõnealust omavalitsust või avalik-õiguslikku asutust, otsustavad luua kodumajapidamistele, äriühingutele või tarbijatele suunatud uued kavad või ajakohastada olemasolevaid kavasid, mis ajendavad ostma strateegilise nullnetotehnoloogia lõpptooteid, siis koostavad nad need selliselt, et toetusesaajaid ajendataks ostma strateegilise nullnetotehnoloogia lõpptooteid, mis annavad suure panuse kestlikkusse ja vastupanuvõimesse, nagu on osutatud artikli 21 lõikes 3a, pakkudes selle eest täiendavat proportsionaalset rahalist hüvitist.

³⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta.

2. Täiendav rahaline hüvitis, mille ametiasutused võimaldavad kooskõlas lõikega 1 artikli 21 lõike 3a punktides a, c ja d osutatud kriteeriumide kohaldamise tõttu, ei tohi ületada 5 % kulust, mis on tarbijale nullnetotehnoloogia lõpptootest tekkinud.
3. Lõikes 1 käsitletud kava koostamisel ja rakendamisel lähtub ametiasutus avatud, mittediskrimineerivast ja läbipaistvast protsessist, mille käigus hinnatakse turul kättesaadavate strateegilise nullnetotehnoloogia toodete panust vastupanuvõimesse ja kestlikkusse. Mis tahes strateegilise nullnetotehnoloogia lõpptoote puhul võib alati esitada taotluse kavaga liitumiseks. Asutus määrab kindlaks punktisumma, mille strateegilise nullnetotehnoloogia lõpptooted peavad saavutama, et nende eest oleks õigust saada täiendavat rahalist hüvitist toetuskava alusel.
- 3a. Muude avaliku sekkumise vormide panus kestlikkusse ja vastupanuvõimesse põhineb järgmistel objektiivsetel, läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel:
- a) panus vastupanuvõimesse, võttes arvesse kolmandast riigist pärit strateegiliste nullnetotehnoloogiate või asjaomaste toodete tootmiseks peamiselt kasutatavate konkreetsete komponentide osakaalu, mis moodustab rohkem kui 50 % selle konkreetse strateegilise nullnetotehnoloogia tarnetest liidus;
- ja vähemalt ühel järgmisest:
- b) keskkonnakestlikkus, mis ületab kohaldatavate õigusaktide miinimumnõudeid;
 - c) panus innovatsiooni, pakkudes täiesti uusi lahendusi või parandades võrreldavaid tipptasemel lahendusi;
 - d) panus energiasüsteemi lõimimisse.

See ei takista liikmesriike kasutamast täiendavaid hinnaga mitteseotud kriteeriume lisaks neile, mis on loetletud käesolevas lõikes 3a.

Punkti a kohaldamisel määratakse päritoluriik kindlaks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 952/2013.

4. Liikmesriigid avaldavad ühel veebisaidil, millele on kõigil vaba juurdepääs, iga asjakohase strateegilise nullnetotehnoloogia lõpptoote puhul kogu teabe artikli 21 lõike 1 kohaste kavade kohta.

Artikkel 22

Turgudele juurdepääsu algatuste koordineerimine

1. Komisjon esitab suunised nende kriteeriumide kohaldamise kohta, mille alusel hinnata artiklites 19, 20 ja 21 käsitletud riikliku sekkumise vormidega hõlmatud kättesaadavate toodete panust vastupanuvõimesse ja kestlikkusse.
2. Vastupanuvõimesse antava panuse hindamiseks võtab komisjon vastu rakendusakti, milles esitatakse iga strateegilise nullnetotehnoloogia lõpptoote ja nende põhikomponentide loetelu. Kõnealune rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 34 lõikes 3 osutatud kontrollimenetlusega.

Komisjon esitab esimeses lõigus osutatud rakendusakti alusel ajakohastatud teabe erinevatest kolmandatest riikidest pärit liidu tarnete osakaalu kohta viimasel aastal, mille kohta on olemas andmed iga strateegilise nullnetotehnoloogia ja selle põhikomponentide kohta. Päritoluriik määratakse kindlaks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 952/2013.

3. Euroopa nullnetotehnoloogia platvormil käsitletakse meetmeid, mida liikmesriigid võtavad artiklite 19–21 rakendamiseks, ja vahetatakse parimaid tavasid, muu hulgas riigihangetes kestlikkusse ja vastupanuvõimesse antava panuse kindlaksmääramise kriteeriumide praktikas kasutamise vallas või kavade asjus, millega ajendatakse ostma nullnetotehnoloogia lõpptooteid.

V peatükk

Oskuste edendamine kvaliteetsete töökohtade loomiseks

Artikkel 23

Euroopa nullnetotööstuse akadeemiad

1. Austades täielikult liikmesriikide pädevust hariduse ja koolituse valdkonnas, võib komisjon muu hulgas stardirahastamise teel toetada selliste Euroopa nullnetotööstuse akadeemiate käivitamist, millel on järgmised eesmärgid:
- a) töötada välja liikmesriikide ning haridus- ja koolitusteenuse osutajate poolt nende territooriumil vabatahtlikuks kasutamiseks mõeldud õppeprogrammid, sisu ning õppe- ja koolitusmaterjalid, et tagada koolitus ja haridus näiteks nullnetotehnoloogiate arendamise, tootmise, paigaldamise, kasutuselevõtu, käitamise, hooldamise, parandamise, ökodisaini, taaskasutuse ja ringlussevõtu, sealhulgas ühtlasi toorainete valdkonnas, ning toetada avaliku sektori asutuste, eelkõige käesoleva määruse II peatükis osutatud lubade ja kinnituste väljastamise pädevusega avaliku sektori asutuste ning käesoleva määruse IV peatükis osutatud avaliku sektori hankijate suutlikkust;
 - b) edendada õppeprogrammide, sisu ja materjalide vabatahtlikku kasutamist haridus- ja koolitusteenuse osutajate poolt liikmesriikides;
 - (b1) pakkuda toetust haridus- ja koolitusteenuse osutajatele, kes kasutavad akadeemiate koostatud õppeprogramme, sisu ja materjale, et parandada pakutava koolituse kvaliteeti;

c) töötada välja liikmesriikide ning haridus- ja koolitusteenuse osutajate poolt nende territooriumil vabatahtlikuks kasutamiseks mõeldud kvalifikatsioonitunnistused, sealhulgas asjakohasel juhul mikro kvalifikatsioonitunnistused, et suurendada omandatud oskuste läbipaistvust ning tööjõu võimalusi minna üle ühelt töökohalt teisele ja töötajate piiriülest liikuvust ning edendada värbamist sobivatele töökohtadele selliste vahendite abil nagu Euroopa tööturuasutuste võrgustik (EURES) ja EURAXESSi võrgustik ning teha kindlaks, et õppeprogrammi või õppesisu töötab välja Euroopa nullnetotööstuse akadeemia.

2. Euroopa nullnetotööstuse akadeemiad toodavad sooliselt tasakaalustatud sisu, aitavad lõhkuda soostereotüüpe ja pööravad erilist tähelepanu vajadusele kaasata tööturule rohkem naisi ja noori, kes ei tööta, ei õpi ega osale koolitusel, ning vanemaealisi inimesi ja puuetega inimesi.

Artikkel 24

Nullnetotööstuse reguleeritud kutsealad ja kutsekvalifikatsioonide tunnustamine

1. 31. detsembriks 2025 ja seejärel iga kahe aasta tagant püüavad liikmesriigid kindlaks teha, kas Euroopa nullnetotööstuse akadeemiate koostatud õppeprogrammid on võrdväärsed konkreetsete kvalifikatsioonidega, mida asukohaliikmesriik vajab, et saada selles liikmesriigis nullnetotööstuse jaoks erilist huvi pakkuva kutseala piires juurdepääs reguleeritud tegevusele.

2. Kui liikmesriik jõuab järeldusele, et Euroopa nullnetotööstuse akadeemiate koostatud õppeprogrammid on võrdväärsed konkreetsete kvalifikatsioonidega, mida asukohaliikmesriik vajab, et saada nullnetotööstuse jaoks erilist huvi pakkuva kutseala piires juurdepääs reguleeritud tegevusele, avalikustab ta selle ja teeb selle veebis kergesti kättesaadavaks. Lisaks hõlbustab ta selliste kvalifikatsioonitunnistuste tunnustamist, mille on väljastanud haridus- ja koolitusteenuse osutajad lähtuvalt akadeemiate koostatud õppeprogrammidest ning kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2005/36/EÜ,³⁸ kui kõnealuse kutsekvalifikatsiooniga isik taotleb juurdepääsu direktiivi 2005/36/EÜ artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses reguleeritud kutsealale, mis on nullnetotööstuse jaoks erilise tähtsusega, käsitades kvalifikatsioonitunnistust kvalifikatsiooni tõendava dokumendina vastavalt direktiivi 2005/36/EÜ artiklile 11.
3. Kui juurdepääs nullnetotööstuse jaoks erilise olulisusega kutsealale on direktiivi 2005/36/EÜ artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses reguleeritud, siis soovitatakse liikmesriikidel teha tööd selle nimel, et töötada välja ühine miinimumteadmiste, oskuste ja pädevuste kogum, mida on vaja sellel konkreetsetel kutsealal tööle asumiseks, ning luua Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2005/36/EÜ artikli 49a lõikes 1 osutatud ühine koolitusraamistik, mis võimaldaks kvalifikatsioone automaatselt tunnustada. Euroopa nullnetotehnoloogia platvorm võib samuti esitada soovitusi, nagu on osutatud direktiivi 2005/36/EÜ artikli 49a lõikes 3.

Artikkel 25

Euroopa nullnetotehnoloogia platvorm ja oskused

Artiklis 28 osutatud Euroopa nullnetotehnoloogia platvorm toetab ja täiendab teostatavuse korral ning liikmesriikide ebaproportsionaalset halduskoormust vältides ning nende pädevust austades liikmesriikide tegevust, nõustades ja abistades komisjoni ja liikmesriike, sealhulgas II ja IV peatükis osutatud pädevaid asutusi ja avaliku sektori hankijaid, täites järgmisi ülesandeid:

³⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. septembri 2005. aasta direktiiv 2005/36/EÜ kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta (ELT L 255, 30.9.2005, lk 22).

- (1) abistab komisjoni nullnetotehnoloogiate jaoks vajalike oskustega tööjõu nõudluse ja pakkumise hindamisel, pideval seirel ning prognoosimisel, millest Euroopa nullnetotööstuse akadeemiad asjakohasel juhul oma tegevuses lähtuvad;
- (2) jälgib Euroopa nullnetotööstuse akadeemiate tegevust ja edendab koostoimeid muude riiklike ja liidu oskuste algatuste ja projektidega, tugevdab ja laiendab häid tavasid ning tagab üldise järelevalve;
- (3) aitab kaasata sidusrühmi, sh tööstust, sotsiaalpartnereid ning haridus- ja koolitusteenuse osutajaid Euroopa nullnetotööstuse akadeemiate väljatöötatud õppeprogrammide edendamiseks;
- (4) aitab kaasa Euroopa nullnetotööstuse akadeemiate väljatöötatud kvalifikatsioonitunnistuste kasutuselevõtule liikmesriikides, et edendada oskuste kindlakstegemist ning oskuste vastavusse viimist tööturu vajadustega, muu hulgas edendades kvalifikatsioonitunnistuste kehtivust ja tunnustamist kogu Euroopa Liidu tööturul;
- (5) edendab asjakohasel juhul nullnetotehnoloogiate peamiste kutsealade jaoks liikmesriikide poolt vabatahtlikuks kasutamiseks mõeldud kutsealaprofiilide väljatöötamist, mis sisaldavad ühist teadmiste, oskuste ja pädevuste kogumit ning tuginevad muu hulgas Euroopa nullnetotööstuse akadeemiate väljatöötatud õppeprogrammidele ning kasutavad vajaduse korral oskuste, pädevuste, kvalifikatsioonide ja ametite Euroopa klassifikaatori pakutavat terminoloogiat, et suurendada läbipaistvust, hõlbustada ühelt töökohalt teisele üleminekut ja liikuvust üle liidu sisepiiride;
- (6) edendab nõuetekohaseid töötingimusi nullnetotehnoloogia tööstusharude töökohtadel, noorte, naiste ja eakate nullnetotehnoloogia tööstuse tööturule kaasamist ning oskustöölise ligimeelitamist kolmandatest riikidest kooskõlas liikmesriikide pädevuste, seaduste ja tavadega, saavutades seeläbi mitmekesisema tööjõu;

- (7) edendab liikmesriikide tegevuse aktiivsemat kooskõlastamist ning nende vahel parimate tavade jagamist, et suurendada oskuste kättesaadavust nullnetotehnoloogiate valdkonnas, sh panustades liidu ja liikmesriikide poliitikameetmetesse, mille eesmärk on meelitada ligi talente kolmandatest riikidest kooskõlas liikmesriikide pädevuste, seaduste ja tavadega. Seda tehakse koordineerides juba olemasolevate hariduse ja koolituse alal tehtava üleeuroopalise koostöö struktuuridega;
- (8) püüab saavutada koostoimeid olemasolevate koolitus- või haridusprogrammidega, pidades muu hulgas silmas eesmärki viia programmid vastavusse Euroopa tööstuse vajadustega.

VI peatükk

Innovatsioon

Artikkel 26

Nullnetotehnoloogia regulatsiooni testkeskkonnad

1. Liikmesriigid võivad omal algatusel luua nullnetotehnoloogia regulatsiooni testkeskkonnad, mis võimaldavad arendada, katsetada ja valideerida innovatiivseid nullnetotehnoloogiaid või muid innovatiivseid tehnoloogiaid piiratud aja jooksul kontrollitud tegelikus keskkonnas, enne kui need lastakse turule või võetakse kasutusele.

Liikmesriigid loovad nullnetotehnoloogia regulatsiooni testkeskkonnad kooskõlas lõikega 1 mis tahes äriühingu, organisatsiooni või konsortsiumi taotlusel, kes töötab välja innovatiivseid nullnetotehnoloogiaid ja vastab lõike 2 punktis a osutatud abikõlblikkuse ja valikukriteeriumidele ja mille pädevad asutused on lõike 2 punktis b osutatud valikumenetluse alusel välja valinud.

2. Käesoleva määruse alusel nullnetotehnoloogia regulatsiooni testkeskkondade loomise ja käitamise kord ning tingimused võetakse vastu rakendusaktide alusel kooskõlas artiklis 34 osutatud kontrollimenetlusega. Kehtestatud kord ja tingimused toetavad riigi pädevate asutuste paindlikkust prioriseerida nullnetoheite regulatsiooni testkeskkondade loomise taotlusi ja otsustada nende heakskiitmise üle. Kehtestatud kord ja tingimused edendavad innovatsiooni ja regulatiivset õppimist ning nende puhul võetakse eelkõige arvesse osalevate VKEde, sh idufirmade eriolukorda ja võimekust. Nimetatud rakendusaktid sisaldavad peamisi ühiseid põhimõtteid järgmistes küsimustes:
- a) abikõlblikkus ja valimine nullnetotehnoloogia regulatsiooni testkeskkondades osalemiseks;
 - b) nullnetotehnoloogia regulatsiooni testkeskkondadega seotud taotluse esitamise, osalemise, järelevalve, väljumise ja lõpetamise menetlus;
 - c) osalejate suhtes kohaldatavad tingimused.
3. Osalemine nullnetotehnoloogia regulatsiooni testkeskkondades ei mõjuta testkeskkondade järelevalvet tegevate asutuste järelevalve- ja korrigeerimisvolitusi. Innovatiivsete nullnetotehnoloogiate või muude innovatiivsete tehnoloogiate katsetamine, arendamine ja valideerimine toimub pädevate asutuste järelevalve all ja nende toel. Pädevad asutused kasutavad oma järelevalvevolitusi paindlikult asjakohaste õigusaktide piires, kohandades olemasolevaid regulatiivseid tavaid ning kasutades oma kaalutusõigust õigussätete rakendamisel ja jõustamisel konkreetse nullnetotehnoloogia regulatsiooni testkeskkonna projekti suhtes, eesmärgiga kõrvaldada tõkked, vähendada regulatiivset koormust, regulatiivset ebakindlust ja toetada innovatsiooni nullnetotehnoloogiate või muude innovatiivsete tehnoloogiate valdkonnas.

4. Kui see on vajalik käesoleva artikli eesmärkide saavutamiseks, siis kaaluvad pädevad asutused, kas teha riiklikus õiguses mõõndusi või erandeid asjaomaste liidu õigusaktidega lubatud ulatuses. Pädevad asutused peavad tagama, et testkeskkondade kavaga tagatakse liidu õigusaktide nõuete ning riiklike õigusaktide peamiste eesmärkide ning oluliste nõuete austamine. Pädevad asutused veenduvad, et mis tahes märkimisväärsed riskid tervisele, ohutusele või keskkonnale, mis tehakse kindlaks innovatiivsete nullnetotehnoloogiate või muude innovatiivsete tehnoloogiate arendamise ja katsetamise ajal, tehakse üldsusele teatavaks ning nende tõttu peatatakse viivitamata arendamise ja katsetamise protsess kuni kõnealuse riski maandamiseni. Kui pädevad asutused on seisukohal, et kavandatud projekt tekitab erakordselt suure riski töötajate või kogu elanikkonna tervisele ja ohutusele või keskkonna heale seisundile ja ohutusele, eelkõige kuna see on seotud eriti mürgiste ainete katsetamise, arendamise või valideerimisega, siis kiidavad nad testkeskkonna kava heaks ainult juhul, kui nad on veendunud, et on kehtestatud piisavad kaitsemeetmed, mis on vastavuses tuvastatud erakorralise riskiga.
6. Nullnetotehnoloogia regulatsiooni testkeskkonnas osalejad vastutavad kohaldatavate liidu ja liikmesriikide vastutust käsitlevate õigusaktide alusel igasuguse materiaalse kahju eest, mida testkeskkonnas toimuvad katsed võivad kolmandatele isikutele põhjustada.
7. Nullnetotehnoloogia regulatsiooni testkeskkondade kestust võidakse pikendada riigi pädeva asutusega kokkuleppe alusel sama menetluse abil.

8. Nullnetotehnoloogia regulatsiooni testkeskkonnad kavandatakse ja neid rakendatakse vajaduse korral viisil, mis hõlbustab piiriülest koostööd riigi pädevate asutuste vahel. Liikmesriigid, kes on loonud nullnetotehnoloogia regulatsiooni testkeskkonnad, koordineerivad oma tegevust ja teevad Euroopa nullnetotehnoloogia platvormi raames koostööd eesmärgiga jagada platvormil asjakohast teavet teiste liikmesriikidega. Platvorm võib kutsuda äriühinguid, kes on osalenud nullnetoheite regulatsiooni testkeskkonnas, jagama kõnealuses protsessis saadud kogemusi. Komisjon annab kord aastas platvormi esitatud teabe põhjal aru regulatsiooni testkeskkondade rakendamise tulemuste, sh heade tavade, saadud õppetundide ja nende ülesehitust käsitlevate soovitude kohta ning vajaduse korral käesoleva määruse ja muude liidu õigusaktide kohaldamise kohta regulatsiooni testkeskkonnas selle jaoks kohandatud viisil.

Artikkel 27

Väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele, sealhulgas idufirmadele suunatud meetmed

1. Liikmesriigid teevad järgmist:
- a) annavad väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele, sh idufirmadele, esmajärjekorras juurdepääsu nullnetotehnoloogia regulatsiooni testkeskkondadele, kui ettevõtjad vastavad artiklis 26 sätestatud kõlblikkuskriteeriumidele;
 - b) aitavad väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjatel, sh idufirmadel suurendada teadlikkust regulatsiooni testkeskkondades osalemise kohta;
 - c) kui see on asjakohane, siis loovad väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate, sh idufirmadega teabe vahetamiseks sihtotstarbelise kanali, et anda suuniseid ja vastata päringutele artikli 26 rakendamise kohta.

2. Liikmesriigid võtavad arvesse väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate, sh idufirmade erihuve ja -vajadusi ning pakuvad asjakohast haldustuge regulatsiooni testkeskkondades osalemiseks. Ilma et see piiraks asutamislepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist, peaksid liikmesriigid teavitama väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid, sh idufirmasid, rahalisest toetusest, mis on nende tegevuse jaoks regulatsiooni testkeskkondades kättesaadav.

VII peatükk

Juhtimine

Artikkel 28

Euroopa nullnetotehnoloogia platvormi loomine ja ülesanded

1. Luuakse Euroopa nullnetotehnoloogia platvorm (edaspidi „platvorm“).
2. Platvorm täidab käesolevas määruses sätestatud ülesandeid.
3. Platvorm võib nõustada ja abistada komisjoni ja liikmesriike seoses nende tegevusega käesoleva määruse I peatükis sätestatud eesmärkide saavutamiseks, võttes arvesse liikmesriikide energia- ja kliimakavasid, mis on esitatud määruse (EL) 2018/1999³⁹ alusel.

³⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (EMPs kohaldatav tekst) (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).

4. Nullnetotööstuse platvormi liikmed võivad koordineerida platvormi piires nullnetotööstuse partnerlusi, et aidata edendada nullnetotehnoloogia kasutuselevõttu kõikjal maailmas ja toetada liidu tööstusliku suutlikkuse rolli tee sillutamisel ülemaailmseks üleminekuks puhtale energiale, kooskõlas käesoleva määruse üldesmärkidega, mis tulenevad artiklist 1. Platvormi raames võidakse perioodiliselt käsitleda muu hulgas järgmisi teemasid:
- a) kuidas parandada liidu ja kolmandate riikide koostööd nullnetoväärtusahelas;
 - b) kuidas tulla toime mittetariifsete kaubandustõketega, nagu vastavushindamiste vastastikune tunnustamine või kohustused vältida ekspordipiiranguid;
 - c) millistele kolmandatele riikidele võiks omistada suuremat tähtsust nullnetotööstuse partnerluste sõlmimisel, võttes arvesse järgmist:
 - i) potentsiaalne panus varustuskindlusesse, võttes arvesse nende riikide nullnetotehnoloogiaste tootmise võimsust;
 - ii) kas kolmas riik ja liit on sõlminud koostöölepinguid;
 - iii) kas kolmanda riigi õigusraamistik ja selle rakendamine tagavad keskkonnamõju seire, ennetamise ja minimeerimise, sotsiaalselt vastutustundlike tavade kasutamise, sealhulgas inimõiguste ja töötajate õiguste austamise ning sisuka ja õiglase koostöö kohalike kogukondadega, läbipaistvate äritavade kasutamise ning avaliku halduse ja õigusriigi nõuetekohasele toimimisele avalduva kahjuliku mõju ennetamise;
 - d) kuidas stimuleerida tootmist Euroopas, tegeledes rahastamise, õigusraamistiku ning investeeringute ja asukohatagatistega.

Käesolev lõige ei piira nõukogu aluslepingutest tulenevaid õigusi.

5. Liikmesriigid toetavad komisjoni nullnetotööstuse partnerluses kindlaks määratud koostöömeetmete rakendamisel.

Artikkel 29

Euroopa nullnetotehnoloogia platvormi struktuur ja toimimine

1. Platvorm koosneb liikmesriikide ja komisjoni esindajatest. Selle eesistujaks on komisjoni esindaja.
2. Iga liikmesriik nimetab platvormile oma kõrgetasemelise esindaja. Kui see on täidetavate ülesannete ja eksperditeadmiste seisukohast asjakohane, siis võib liikmesriigil olla platvormi tööga seotud eri ülesannete täitmiseks rohkem kui üks esindaja. Igal platvormi liikmel peab olema asendusliige. Üksnes liikmesriikidel on hääleõigus. Igal liikmesriigil on esindajate arvust olenemata ainult üks hääl.
3. Platvorm võtab komisjoni ettepanekul ja liikmete lihthäälteenamusega vastu kodukorra.
4. Platvorm kohtub korrapäraste ajavahemike järel, et tagada käesolevas määruses sätestatud ülesannete tulemuslik täitmine. Kui see on vajalik, siis tuleb platvorm kokku erakorraliselt komisjoni või liikmesriigi põhjendatud taotluse alusel.
5. Komisjon abistab platvormi tehnilist ja logistilist tuge pakkuva täitevsekretariaadi kaudu.
6. Platvorm võib luua käesoleva määrusega seotud eriküsimuste ja -ülesannetega tegelevaid alalisi või ajutisi allrühmi.
- 6a. Platvorm tuleb kokku vähemalt kord aastas, et arutada artiklis 31 sätestatud järelevalvet.

7. Platvorm kutsub Euroopa Parlamendi esindajaid oma kohtumistel, sh lõikes 6 osutatud alaliste või ajutiste allrühmade kohtumistel vaatlejana osalema.
8. Asjakohasel juhul võib platvorm või komisjon kutsuda eksperte ja muid kolmandaid isikuid, kellel on arutatavates küsimustes eksperditeadmised, sealhulgas tööstusharust ja sidusrühmade organisatsioonidest, osalema platvormi ja allrühmade kohtumistel või esitama kirjalikke seisukohti, ilma et neil oleks õigus osaleda otsuste tegemises.
9. Platvorm võtab vajalikud meetmed, et tagada konfidentsiaalse teabe ja tundliku äriteabe turvaline käsitlemine ja töötlemine.
10. Platvorm teeb kõik endast oleneva, et saavutada konsensus.
11. Platvorm koostööd tegevat ja teeb koostööd olemasolevate ja asjaomaste tööstusliitudega.

Artikkel 30

Koosmõju riiklike energia- ja kliimakavadega

Liikmesriigid võtavad käesolevat määrust arvesse, kui nad koostavad ja ajakohastavad riiklike energia- ja kliimakavasid, mis esitatakse kooskõlas määruse (EL) 2018/1999 artiklitega 3, 9 ja 14, eelkõige seoses energialiidu mõõtmega „teadusuuringud, innovatsioon ja konkurentsivõime“, ning esitavad iga kahe aasta tagant eduaruandeid kooskõlas kõnealuse määruse artikliga 17.

VIII peatükk

Järelevalve

Artikkel 31

Järelevalve

1. Komisjon jälgib pidevalt järgmist:
 - a) liidu edusammud artiklis 1 osutatud liidu eesmärkide saavutamisel, eelkõige seoses nullnetotehnoloogia tarneriskidega, mis moonutaks konkurentsi või killustaks siseturgu, ning sellega seonduv käesoleva määruse mõju;
 - aa) liidu edusammud seoses artiklis 9a osutatud võrdlusalusega;
 - ab) strateegiliste nullnetotehnoloogiate liidu territooriumile suunduva impordi ja liidu territooriumilt välja suunduva ekspordi maht;
 - b) edusammud seoses artiklis 16 osutatud liidu tasandi CO₂ sisestusvõimekuse eesmärgi ja sellega seotud CO₂ transpordi taristuga.
2. Liikmesriigid ja riiklikud ametiasutused, kelle nad sel otstarbel nimetavad, koguvad ja esitavad andmeid ja muid tõendeid, mida nõutakse lõike 1 punktide a, aa, ab ja b alusel. Eelkõige koguvad nad ja annavad komisjonile iga nelja aasta tagant aru järgmise kohta:
 - a) siseturul tuvastatud tõkked nullnetotehnoloogiatega kauplemisel või nullnetotehnoloogiaid kasutavate kaupadega kauplemisel;
 - a) strateegiliste nullnetotehnoloogiate areng ja nendega seotud turusuundumused ning vastavate nullnetotehnoloogiate turuhinnad, sealhulgas IV peatüki seisukohast asjakohane teave enampakkumiste sageduse, hinna ja mahu kohta;

- b) nullnetotehnoloogia tootmise võimsus iga strateegilise tehnoloogia ja iga väärtusahela põhikomponendi kohta, kui need on loetletud X lisas, ning lõplike investeerimisotsusteni jõudnud tulevaste strateegiliste nullnetotehnoloogia projektide tootmisvõimsus;
 - ba) andmed tööhõive ja tootmisalaste oskuste kohta igas strateegilise nullnetotehnoloogia sektoris, sealhulgas töötajate arv, asjakohasel juhul tööjõu ja oskuste nappus ning arvnäitajad käesoleva määruse eesmärkide täitmiseks vajalike tööjõu ja oskustega seotud vajaduste kohta;
 - d) järgmine loamenetlustega seotud teave iga strateegilise nullnetotehnoloogia kohta:
 - i. algatatud loamenetluste arv, tagasilükatud taotluste arv ja tehtud tervikotsuste arv ning see, kas projekti kiideti heaks või lükati tagasi;
 - ii. nende loamenetluste kestus, mille puhul tehti tervikotsus, sealhulgas tähtaegade pikendamise kestus;
 - iii. teave määratud kontaktpunkti(de) tegevuseks eraldatud vahendite kohta;
 - g) viimase 12 kuu jooksul loodud testkeskkondade arv ja laad;
 - h) CO₂ kogus, mida säilitatakse püsivalt maapõues kooskõlas direktiiviga 2009/31/EÜ.
- 3a. Lõikes 2 osutatud andmed esitatakse juhul, kui need juba ei sisaldu määruse 2018/1999 artiklite 17 ja 25 kohaselt komisjonile esitatavate aruannete elementides või kui need ei ole juba nende elementidega kooskõlas.

- 3b. Lõikes 2 osutatud aruandekohustusi ei kohaldata, kui liikmesriigid leiavad, et see oleks vastuolus nende oluliste julgeolekuhuvidega vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 346.
4. Iga liikmesriik saadab komisjonile esimese aruande käesoleva määruse jõustumise kuupäevale järgneva aasta mai lõpuks. Edasised aruanded saadetakse iga aasta mai lõpuks.
- 4a. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikli 34 lõikega 3 vastu rakendusakte, milles sätestatakse lõikes 4 osutatud aruannete vorm.
6. Käesoleva artikli lõike 2 kohaselt esitatud aruannete alusel jälgib komisjon lõike 1 punktis a osutatud liidu edusamme ja avaldab nendega seotud soovitusel iga aastal puhta energia tehnoloogia konkurentsivõime aastaaruannete osana kooskõlas määruse (EL) 2018/1999 artikli 35 lõike 2 punktiga m. Soovitused sisaldavad ka kaalutlusi selle kohta, kas määrus hõlmab kõiki artiklis 1 sätestatud eesmärkide saavutamiseks vajalikke nullnetotehnoloogiaid.
7. Lähtuvalt loataotluse kavanditest, mis esitatakse kooskõlas direktiivi 2009/31/EÜ artikliga 10, ja aruannetest, mis esitatakse kooskõlas käesoleva määruse artikli 17 lõikega 2 ning artikli 18 lõigetega 4 ja 6, jälgib komisjon käesoleva artikli lõike 1 punktis b osutatud CO₂ sisestusvõimekuse kogu liitu hõlmava eesmärgi saavutamist ning annab kord aastas aru Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
8. Komisjon teavitab oma järeldustest Euroopa nullnetotehnoloogia platvormi.

IX peatükk

Lõppsätted

Artikkel 32

Volituste delegeerimine

Komisjonil on volitus võtta kooskõlas artikliga 33 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta viisi, kuidas võetakse arvesse artikli 18 lõikes 1 osutatud üksuste vahelisi kokkuleppeid ning investeeringuid kolmandate isikute käsutuses olevasse säilitamisvõimsusesse, et anda oma individuaalne panus artikli 18 lõike 5 kohaselt, ning artikli 18 lõikes 6 osutatud aruannete sisu.

Artikkel 33

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artiklis 32 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates [kohaldamise kuupäev]. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 32 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samaaegselt teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 32 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 34

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

Artikliga 19 seotud küsimustes abistab komisjoni nõukogu otsusega 71/306/EMÜ loodud riigihangete nõuandekomitee.

Artikliga 20 seotud küsimustes abistab komisjoni määruse (EL) 2018/1999 artikli 44 alusel loodud energialiidu komitee.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.
4. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 8 koostoimes artikliga 4.

Artikkel 35

Hindamine

1. [Viis aastat pärast käesoleva määruse kohaldamise alguskuupäeva] ja seejärel iga viie aasta möödumisel hindab komisjon käesolevat määrust ning esitab peamiste järelduste kohta Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele aruande.
2. Hindamisel käsitletakse järgmist:
 - a) kas käesoleva määruse eesmärgid, mis on määratud kindlaks artiklis 1, eeskätt selle panus ühtse turu toimimisse, on saavutatud, ning milline on määruse mõju kasutajatele ettevõtlussektoris, eelkõige VKEdele ja lõppkasutajatele, ning Euroopa roheline kokkuleppe eesmärkide saavutamisele;
 - b) kas nullnetotööstuse määruse sätted on sobivad ka pärast 2030. aastat ning pidades silmas artiklis 1 osutatud pikemaajalist 2050. aasta kliimaneutraalsuse eesmärki, võttes muude aspektide hulgas arvesse võimalust lisada nullnetotööstuse määrusesse muud tehnoloogiad, millel võib olla oluline roll kliimaneutraalsuse saavutamisel 2050. aastaks, ning käesoleva määruse kohaldamisala võimalikku laiendamist, et hõlmata tehaste ja rajatiste ehitamine või nende kliimaneutraalsetele protsessidele üleminek sektorites, kus heidet on raske vähendada, kui vastavate tehaste ja rajatiste ehitamine või selline üleminek vähendab märkimisväärselt ja püsivalt tööstusprotsesside heidet CO₂ ekvivalentides mõõdetuna ulatuses, mis on tehniliselt teostatav.

3. Hindamisel võetakse arvesse artiklis 31 kirjeldatud järelevalveprotsessi tulemust ning tehnoloogiavajadusi, mis tulenevad liikmesriikide poolt [energialiidu juhtimist käsitleva määruse] kohaselt teada antud ja energialiidu olukorda käsitleva aruande põhjal tehtud riiklike energia- ja kliimakavade ajakohastamisest.
- 3a. Hiljemalt lõikes 1 osutatud sama ajavahemiku jooksul ja pärast konsulteerimist Euroopa nullnetotehnoloogia platvormiga hindab komisjon artiklis 3a esitatud nullnetotehnoloogiate loetelu ja artiklis 3b esitatud strateegiliste nullnetotehnoloogiate loetelu ning esitab vajaduse korral ettepaneku nende loetelude laiendamiseks.
4. Liikmesriikide pädevad asutused esitavad komisjonile kogu nende valduses oleva asjakohase teabe, mida komisjon võib lõikes 1 osutatud aruande koostamiseks nõuda.
5. Kui komisjon järeldeb lõikes 1 osutatud aruande alusel, et liit tõenäoliselt ei saavuta artikli 1 lõikes 1 sätestatud eesmärgi, siis hindab ta Euroopa nullnetotehnoloogia platvormiga konsulteerides, kas on otstarbekas ja proportsionaalne teha ettepanek meetmete kohta, et tagada kõnealuste eesmärkide saavutamine.
6. Komisjon võib hiljemalt 31. detsembriks 2026 teha ettepaneku käesoleva määruse muutmiseks, et kehtestada uus CO₂ sisestusvõimekuse alane liidu tasandi eesmärk 2040. aastaks. Kui komisjon otsustab 2040. aasta eesmärgi kehtestamise kohta ettepanekut mitte teha, põhjendab ta oma valikut Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

Artikkel 36

Konfidentsiaalse teabe käsitlemine

1. Käesoleva määruse rakendamisel saadud teavet kasutatakse ainult käesoleva määruse eesmärkidel ning seda kaitstakse asjakohaste liidu ja riiklike õigusaktidega.

2. Liikmesriigid ja komisjon tagavad kaubandus- ja ärisaladuste ning muu käesoleva määruse kohaldamise käigus saadud ja koostatud tundliku, konfidentsiaalse ja salastatud teabe, sealhulgas soovitusi ja võetavaid meetmeid käsitleva teabe kaitse vastavalt liidu ja oma riiklikule õigusele.
3. Liikmesriigid ja komisjon tagavad vastavalt asjakohasele riigisisesele või liidu õigusele, et käesoleva määruse alusel esitatud või vahetatud konfidentsiaalse teabe salastatuse taset ei alandata ning salastatust ei kustutata ilma teabe koostaja eelneva kirjaliku nõusolekuta.
4. Kui liikmesriik on seisukohal, et koondteabe esitamine artikli 18 kontekstis võib siiski ohustada tema riiklikke julgeolekuhuve, võib ta sellest keelduda, esitades komisjonile teate koos põhjendustega.
5. Komisjon ja riiklikud ametiasutused, nende ametnikud, töötajad ja muud nende asutuste järelevalve all töötavad isikud tagavad vastavalt asjakohasele riigisisesele või liidu õigusele oma ülesannete täitmisel ja oma tegevuse käigus saadud teabe konfidentsiaalsuse. See kohustus kehtib ka kõigi liikmesriikide esindajate, vaatlejate, ekspertide ning muude isikute suhtes, kes osalevad artikli 29 kohaselt platvormi kohtumistel.

Artikkel 37

Määruse (EL) 2018/1724 muutmine

Määrust (EL) 2018/1724 muudetakse järgmiselt:

- (1) I lisa esimesse veergu lisatakse uus rida „R. Nullnetotehnoloogia tootmisprojektid“.
- (2) I lisa teise veergu real „R. Nullnetotehnoloogia tootmisprojektid“ lisatakse järgmised punktid:

„1. teave loamenetluse kohta“;

„2. rahastamis- ja investeerimisteenused“;

„3. rahastamisvõimalused liidu või liikmesriigi tasandil“;

„4. ettevõtluse tugiteenused, muu hulgas äriühingu tulumaksu deklareerimine, kohalikud maksuseadused, tööõigus“.

(3) II lisa esimesse veergu lisatakse uus rida „Nullnetotehnoloogia tootmisprojektid“.

(4) II lisa teise veergu real „Nullnetotehnoloogia tootmisprojektid“ lisatakse järgmine punkt:

„Menetlused kõigi asjakohaste lubade jaoks, et ehitada, laiendada, kasutada uuel otstarbel ja käitada nullnetotehnoloogia tootmisprojekte ning nende otstarvet muuta, sh nullnetotehnoloogiate jaoks, mis hõlmavad kõiki taotlusi ja menetlusi“.

(5) II lisa kolmandasse veergu real „Nullnetotehnoloogia tootmisprojektid“ lisatakse järgmine punkt:

„Kõik menetlustega seotud väljundid alates vastutava riiklikult määratud kontaktpunkti kinnitusest, et taotlus on täielik, kuni teavitamiseni tervikotsusest menetluse tulemuse kohta“.

(6) III lisale lisatakse järgmine punkt:

„(8) Määratud kontaktpunkt, mis tegutseb ühtse kontaktpunktina kooskõlas [nullnetotööstuse] määruse artikliga 4.“

Artikkel 38

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub [...] [päeva pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*].

Käesolevat määrust kohaldatakse alates [jõustumise kuupäev].

Kuni [kaks aastat pärast käesoleva määruse kohaldamise kuupäeva] kohaldatakse artikli 19 lõiget ainult lepingute suhtes, mille sõlmivad direktiivi 2014/24/EL artikli 2 lõike 1 punktis 16 ning direktiivi 2014/25/EL artikli 2 lõike 1 punktis 12 määratletud kesksed hankijad, ning lepingute suhtes, mille väärtus on vähemalt 25 miljonit eurot.

Artikleid 20 ja 21 kohaldatakse alates [24 kuud pärast käesoleva määruse kohaldamise kuupäeva].

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel

Nõukogu nimel

president

eesistuja

X LISA

Mittetäielik loetelu lõpptoodetest ja konkreetsetest komponentidest, mille puhul loetakse, et neid kasutatakse peamiselt nullnetotehnoloogiate tootmiseks

	Strateegilised nullnetotehnoloogiad	Nende tehnoloogiate jaoks peamiselt kasutatavad komponendid
1. Fotoelektrilised ja termilised päikeseenergia muundamise tehnoloogiad	Fotoelektrilised päikeseenergia muundurid	Fotoelektriline moodul Fotoelektrilised elemendid Räni pooljuhtplaadid Fotoelektrilise päikesepaneeli inverter Fotoelektrilise päikesepaneeli klaaskate Lisa- ja abisüsteemidega seotud komponendid
	Päikese soojusenergia	Päikesekollektorid Kontsentreeritud päikeseenergia muundamise jaam Päikese soojusenergia peeglid Päikese soojusenergia koondamise läätsed Torn (sulasoola jaoks) Soojusvaheti Vedelsoojuskandja Soojusmasin (auruturbiin) Elektrienergia generaator

2. Maismaa tuuleenergia ja avamere taastuenergia tehnoloogiad	Tuuleenergia	Tiivikulabad Gondli struktuur Püsimagnetid Käigukast Võllid Elektrienergia generaator Elektrooniline juhtimissüsteem Laagrid Mast Lisa- ja abisüsteemidega seotud komponendid
	Laineenergia	Pinnapealsed ujukid Vertikaal Reaktsiooniplaadid Jõuvõtusüsteemide kinnituselemendid Ankurdussüsteem Elektrienergia generaator Hüdraulikasüsteem Sagedusmuundur

		Transformaator Juhtsüsteem
	Tõusu-mõõnaenergia	Vaiad Ristõlg Gondlid Veealused lohed Jõuvõtusüsteemide kinnitus Ankurdussüsteem Elektrienergia generaator Käigukast Veovõll Hüdraulikasüsteem Sagedusmuundur Transformer Juhtsüsteem Rootorid
3. Aku-/salvestustehnoloogiad	Elektrokeemilised akumulaatorid	Anoodid Katoodid Elektrolüüdid Üksikud elemendid Element Moodulid Akupakid

		Elektroonilised juhtsüsteemid (BMS)
	Energia salvestamise tehnoloogiad	Soojussalvestid Gravitatsioonilised akumulaatorid Kõrgrõhu akumulaatorid Kineetilised akumulaatorid Ventiilid Elektroonilised juhtseadmed Pumbad Soojusvahetid Mahutid Vastuvõtutorud Sulasoolad

4. Soojuspumbad ja maapõueenergia tehnoloogiad	Soojuspumbad	Soojuspump Aurusti Kondenseerija Kompressor Pulbervärvitud pinnakate Soojusvaheti Ventiilid Pumbad Ventilaatorid (Süntetilised) külmaained
	Maapõueenergia	Tsirkulatsioonipumbad Soojuse eraldamise seadmed Auruturbiinid Turboekspandrid

5. Elektrolüüsiseadmed ja kütuseelemendid	Elektrolüüserid	Anoodid Elektrolüüserid Katoodid Katalüsaatorid Membraanid Elektrolüüdid Kahepoolsed kontaktplaadid Kompressorid Veepuhastussüsteemid Kuivatid GDL (gaasilise difusiooni vahekihid) MEA (membraan-elektrood ühikrakud) Lisa- ja abisüsteemidega seotud komponendid
	Kütuseelemendid	Membraan-elektroodi ühikrakud Membraan Gaasidifusioon Anoodid Katoodid Elektrolüüdid Katalüsaatorid Kahepoolsed kontaktplaadid

		Tihendid
6. Kestlikud biogaasi- /biometaanitehnoloogiad	Kestlikud biogaasi- /biometaanitehnoloogiad	Membraanid Elektroonilised komponendid Kääritus-/fermentatsioonimahutid Korrosioonikindlad materjalid ja vooderdised
7. CO ₂ kogumise ja säilitamise tehnoloogiad	CO ₂ kogumise ja säilitamise tehnoloogiad	PSC-seadmed (point-source capture) Tahked adsorbendid Aluselised vesilahused Membraanid Kõrgrõhu seadmed Torujuhtmed CO ₂ transpordiks ette nähtud seadmed või sõidukid Sisestusseadmed

8. (Elektri-)võrgutehnoloogiad	(Elektri-) võrgutehnoloogiad	Juhtmed, kaablid, mastid, postid, isolaatorid SCADA/energiajuhtimissüsteemid (Võimsus- ja mõõte-)transformerid Alajaamade automatiseerimise seadmed Jaotusseadmed Võimsusmahutid, bussibaarid Elektroonilised juhtsüsteemid (BMS) Elektroonikaplaadid Jõuelektroonika komponendid ja seadmed, sealhulgas alalisvoolutehnoloogia Juhtimis- ja sidekomponendid (GPRS-moodulid, programmeeritavad loogikakontrollerid (PLC-d) ja muud spetsiifilised juhtsüsteemid, andurid)
--------------------------------	---------------------------------	---
